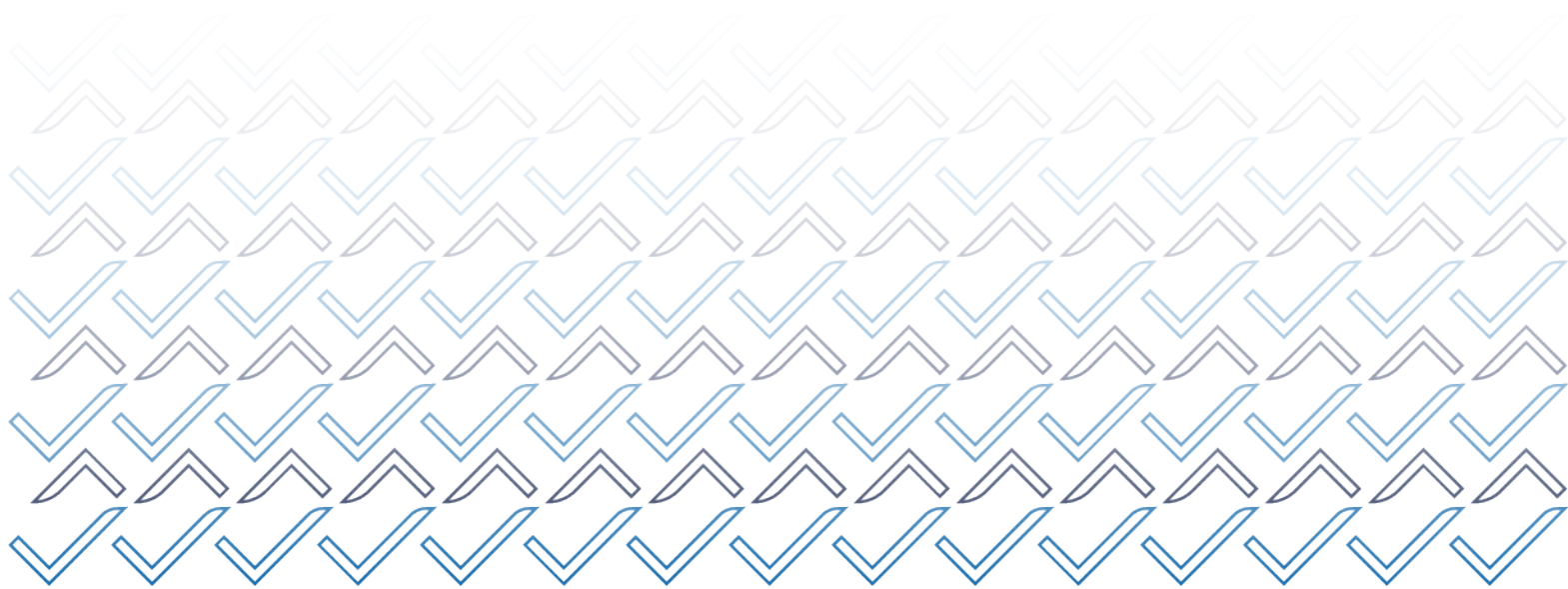

VALSTYBINIO AUDITO ATASKAITA

2023 METŲ VALSTYBĖS SOCIALINIŲ FONDŲ ATASKAITŲ RINKINIO FINANSINIO AUDITO REZULTATAI

2024 m. gegužės 15 d.

Nr. FAE-6

Valstybės kontrolė – aukščiausiaji valstybinio audito institucija – prižiūri, ar teisėtai ir efektyviai valdomas ir naudojamas valstybės turtas ir kaip vykdomas valstybės biudžetas. Valstybės kontrolė, teikdama audito pastebėjimus ir rekomendacijas, skatina teigiamą ir veiksmingą valstybinio audito poveikį valstybės finansų valdymo ir kontrolės sistemai bei į rezultatus ir visuomenės poreikius orientuotam viešajam valdymui. Daugiau apie Valstybės kontrolės veiklą ir valstybinio audito rezultatus – interneto svetainėje www.valstybeskontrolė.lt.

Audito grupė: Giedrė Staluskienė (departamento vadovė), Rita Švedienė (grupės vadovė), Laura Janulevičienė (grupės vadovė), Jaroslav Rimoit, Milda Marozienė, Violeta Trainavičiūtė, Gintaras Tumas, Rasa Pašilienė, Jolanta Morozovienė, Edita Gilytė.

Valstybinio audito ataskaita pateikta: Lietuvos Respublikos Seimui, Lietuvos Respublikos Vyriausybei, Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijai, Lietuvos Respublikos finansų ministerijai, Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybai.

TURINYS

PAGRINDINIAI FAKTAI	5
SANTRAUKA	6
ĮŽANGA	10
AUDITO REZULTATAI	13
1. VALSTYBINIO SOCIALINIO DRAUDIMO FONDO METINIŲ ATASKAITŲ RINKINIO VERTINIMAS	13
1.1. Finansinių ataskaitų rinkinyje yra reikšmingų duomenų iškraipymų	13
1.1.1. Išliko neidentifikuotas mastas neužregistruotų ūkinių operacijų, susijusių su paskirtomis ir gavėjų nepasiekusiomis periodinėmis ir vienkartinėmis išmokomis	13
1.1.2. Nustatyti duomenų iškraipymai nedarbo socialinio draudimo išmokų srityje	16
1.1.3. Iš asmenų gautinos socialinių išmokų permokos nuvertinamos anksčiau, nei atsiranda jų nuvertėjimo požymių	21
1.1.4. Nepaaiškintas didesnis nei fondo finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkiniuose nurodytas einamųjų metų rezultato skirtumas	24
1.1.5. Nustatyti duomenų iškraipymai pinigų srautų ataskaitoje	25
1.1.6. Metinių finansinių ataskaitų rinkinio aiškinamajame rašte yra atskleidimo trūkumų	26
1.1.7. Kiti pastebėjimai	27
1.2. Biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinyje yra reikšmingų duomenų iškraipymų	28
1.3. Rezervinis fondas didėja	30
2. GARANTINIO FONDO ATASKAITŲ RINKINIO VERTINIMAS	31
2.1. Finansinių ataskaitų rinkinys visais reikšmingais atžvilgiais teisingas	31
2.2. Biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinys visais reikšmingais atžvilgiais teisingas	32
3. ILGALAIKIO DARBO IŠMOKŲ FONDO ATASKAITŲ RINKINIO VERTINIMAS	33
3.1. Finansinių ataskaitų rinkinyje dėl klaidingų pradinių likučių yra reikšmingų duomenų iškraipymų	33
3.2. Biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinys visais reikšmingais atžvilgiais teisingas	34

4. FINANSŲ MINISTERIJA RENGIA NAUJĄ VALSTYBĖS SOCIALINIAMS FONDAMS SKIRTĄ VIEŠOJO SEKTORIAUS APSKAITOS IR FINANSINĖS ATSKAITOMYBĖS STANDARTĄ	34
5. VYKSTA PARENGIAMIEJI VSDF VEIKLOS OPTIMIZAVIMO DARBAI	34
6. GARANTINIO IR ILGALAIKIO DARBO IŠMOKŲ FONDŲ PINIGAIS SIŪLOMA FINANSUOTI AKTYVIOS DARBO RINKOS POLITIKOS PRIEMONES	35
PRIEDAI	37
1 priedas. Audito apimtis ir metodai: Valstybinio socialinio draudimo fondas	37
2 priedas. Audito apimtis ir metodai: Garantinis fondas	40
3 priedas. Audito apimtis ir metodai: Ilgalaikio darbo išmokų fondas	42
4 priedas. Nustatytų duomenų iškraipymų įtaka Valstybinio socialinio draudimo fondo konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkiniui	44
5 priedas. Nustatytų duomenų iškraipymų įtaka Valstybinio socialinio draudimo fondo konsoliduotųjų biudžeto vykdymo ataskaitų rinkiniui	48
6 priedas. Nustatytų duomenų iškraipymų įtaka Ilgalaikio darbo išmokų fondo finansinių ataskaitų rinkiniui	51

PAGRINDINIAI FAKTAI

7,59 mlrd. Eur

Valstybinio socialinio draudimo fondo pagrindinės veiklos pajamos.

6,80 mlrd. Eur

Valstybinio socialinio draudimo fondo pagrindinės veiklos sąnaudos.

3,20 mlrd. Eur

Valstybinio socialinio draudimo fondo grynasis turtas.

2,71 mlrd. Eur

Valstybinio socialinio draudimo rezervas.

0,3 mlrd. Eur

Pinigų likutis Garantiniame (151,7 mln. Eur) ir Ilgalaikio darbo išmokų (170,1 mln. Eur) fonduose.

2,3 mln. Eur

VSDF ataskaitų rinkinyje nurodytos gautinos socialinių išmokų permokos. Dėl neteisingo nuvertėjimo skaičiavimo negalime patvirtinti, kiek jos turi būti didesnės.

109,8 mln. Eur

VSDF ataskaitų rinkinyje nurodyti trumpalaikiai įsipareigojimai (mokėtinos socialinės išmokos). Dėl su išmokų skyrimu susijusių neužregistruotų ūkinių operacijų negalime patvirtinti, kiek jie turi būti didesni.

6 693,1 mln. Eur

VSDF ataskaitų rinkinyje nurodytos socialinių išmokų sąnaudos. Dėl su išmokų skyrimu susijusių neužregistruotų ūkinių operacijų negalime patvirtinti, kiek jos turi būti didesnės.

835,0 mln. Eur

VSDF ataskaitų rinkinyje nurodytas 2023 metų grynasis perviršis. Dėl nustatytų sisteminių iškraipymų negalime patvirtinti, kiek jis turi būti mažesnis ar didesnis.

4 214,0 mln. Eur (5 % BVP)

Iki 2026 m. pabaigos prognozuojamas sukaupti Valstybinio socialinio draudimo rezervas. Siekiama sukaupti vienu metų fondo išlaidų dydžio rezervą*.

* Šis dydis 2024 m. pagal 2023 m. duomenis sudarytų 7 637,7 mln. Eur.

SANTRAUKA

Audito tikslas ir apimtis

Vadovaudamiesi Valstybės kontrolės įstatymu ir Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymu, atlikome 2023 m. valstybės socialinių fondų ataskaitų rinkinio finansinį auditą.

Auditas atliktas pagal tarptautinius aukščiausiųjų audito institucijų standartus, kurie apima tarptautinius audito standartus. Audito ataskaitoje pateikiami tik audito metu nustatyti dalykai, o nepriklausomos nuomonės dėl valstybės socialinių fondų metinį ataskaitų rinkinį sudarančių –

- ✓ Valstybinio socialinio draudimo fondo konsoliduotųjų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių,
- ✓ Garantinio fondo finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių ir
- ✓ Ilgalaikio darbo išmokų fondo finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių –

pareiškiamos audito išvadoje. Audito apimtis ir taikyti metodai išsamiau aprašyti 1–3 prieduose „Audito apimtis ir metodai“ (37–43 psl.).

Pagrindiniai audito rezultatai

Valstybinio socialinio draudimo fondo metinių ataskaitų rinkinys

1. 2023 m. fondo konsoliduotųjų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkiniuose yra reikšmingų duomenų iškraipymų

Valstybinio socialinio draudimo fondo konsoliduotųjų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkiniai ne visais reikšmingais atžvilgiais sudaryti vadovaujantis viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartais (VSAFAS) ir kitų teisės aktų reikalavimais. Nustatėme reikšmingų konsoliduotųjų finansinės būklės, veiklos rezultatų, grynojo turto pokyčių ataskaitų (trumpalaikio turto, trumpalaikių įsipareigojimų, grynojo turto, pagrindinės veiklos pajamų ir sąnaudų, pagrindinės veiklos perviršio ar deficito, grynojo perviršio ar deficito, pagrindinės veiklos įplaukų ir išmokų straipsnių) ir biudžeto pajamų ir išlaidų bei pinigų įplaukų ir išlaidų ataskaitų duomenų (pajamų, išlaidų ir einamųjų metų rezultato straipsnių) bei rinkinių aiškinamųjų raštų atitinkamų duomenų iškraipymų, kuriuos lėmė:

- ✓ Sisteminiai apskaitos tvarkymo trūkumai, kurių taisymui imtasi priemonių:
 - Ūkinės operacijos, susijusios su periodinių ir vienkartinių išmokų skyrimu (tais atvejais, kai dėl įvairių priežasčių šios išmokos nepasiekė gavėjų), nebuvo užregistruotos apskaitoje (neištaisytos praėjusio audito metu nustatytos klaidos). Valstybinio socialinio draudimo fondo (VSDF) valdyba užregistravo dalį 2021–

2023 m. paskirtų vienkartinių išmokų, o periodinių išmokų ir dalies vienkartinių išmokų masto dėl didelių administracinių sąnaudų nespėjo įvertinti ir užregistruoti apskaitoje. Dėl šių aplinkybių negalime patvirtinti, kokia suma yra sumažintos sukauptos iš valstybės biudžeto gautinos sumos, fondo trumpalaikiai įsipareigojimai, finansavimo pajamos iš valstybės biudžeto, socialinių išmokų sąnaudos (išlaidos) ir kokia suma padidinti pagrindinės veiklos rezultatas ir einamųjų metų rezultatas (perviršis), grynasis perviršis, grynasis turtas ir jį sudarantys straipsniai (1.1.1 ir 1.2 poskyriai, [13–15 psl.](#) ir [28–30 psl.](#)). VSDF valdyba planuoja neatitiktis ištaisyti ir praeitais metais teiktą rekomendaciją įgyvendinti iki 2027-12-31, sukūrus naują programinės įrangos modulį.

- Apskaičiuojant nedarbo socialinio draudimo išmokas, netiksliai įvertinamos asmenų užsienio šalyse gautos draudžiamosios pajamos ir laikotarpiai. Dėl to negalėjome įvertinti, kokia suma turėtų būti padidinti ar sumažinti fondo: iš užsienio socialinės apsaugos agentūrų gautinos sumos ir šių išmokų permokos, fondo įsipareigojimai, nedarbo socialinio draudimo išmokų sąnaudos, pagrindinės veiklos ir einamųjų metų rezultatas (perviršis), grynasis perviršis, grynasis turtas ir jį sudarantys straipsniai. VSDF valdybai rekomendavome nustatyti papildomas vidaus kontrolės ir darbo procedūras, užtikrinančias teisingą nedarbo išmokai apskaičiuoti reikalingų duomenų apie asmens užsienyje gautas draudžiamąsias pajamas ir laikotarpius įvertinimą. Valdyba planuoja rekomendaciją įgyvendinti iki 2024 m. pabaigos (1.1.2 ir 1.2 poskyriai, [16–18 psl.](#) ir [28–30 psl.](#)).
- Socialinių išmokų permokų nuvertėjimas skaičiuojamas anksčiau nei apskaitos politikoje nustatytu laiku, todėl negalėjome patvirtinti, kiek yra sumažintas gautinų šių permokų likutis (2,3 mln. Eur), padidintos nuvertėjimo sąnaudos ir sumažintas pagrindinės veiklos ir einamųjų metų rezultatas (perviršis), grynasis perviršis, grynasis turtas ir jį sudarantys straipsniai. VSDF valdyba planuoja 2024 m., rengiant naują apskaitos politiką, tikslinti nuostatas, susijusias su išmokų permokų nuvertėjimu (1.1.3 ir 1.2 poskyriai, [21–23 psl.](#) ir [28–30 psl.](#)).
- ✓ Pinigų srautų ataskaitoje neteisingai atskleidžiami (srautai sudengiami) pinigų srautai: sugrįžusių socialinio draudimo išmokų, išmokų iš valstybės biudžeto ir klaidingai pervestų sumų pinigų srautas (13,2 mln. Eur) nepriskirtas pagrindinės veiklos pinigų įplaukų pinigų srautui, bet šiomis sumomis sumažintas išmokų pinigų srautas (1.1.5 poskyris, [25 psl.](#));
- ✓ Dėl automatinio būdu neidentifikuojamų duomenų pasikeitimų registruose atsitiktinių klaidų mastas nedarbo socialinio draudimo išmokų visumoje gali sudaryti 6,9 mln. Eur (sumažintos gautinos sumos, padidintos sąnaudos ir sumažintas pagrindinės veiklos ir einamųjų metų rezultatas (perviršis), grynasis perviršis, grynasis turtas). VSDF valdyba planuoja peržiūrėti ir patobulinti informacinių sistemų nustatymus ir pradėti juos taikyti nuo 2025-01-01 (1.1.2 ir 1.2 poskyriai, [18–20 psl.](#) ir [28–30 psl.](#)).
- ✓ Pinigų srautų ataskaitoje nurodytas 102,0 tūkst. Eur didesnis realizuotas valiutos kursų pasikeitimo pokytis, susijęs su mokamomis pensijomis užsienio valiuta. Ši klaida buvo ir praėjusiais metais (1.1.5 poskyris, [25–26 psl.](#)).
- ✓ Nepaaiškintas konsoliduotųjų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių einamųjų metų rezultatų (perviršio) skirtumas, kuris yra 60,4 tūkst. Eur didesnis nei nurodytas šiose ataskaitose (1.1.6 ir 1.2 poskyriai, [24 psl.](#) ir [28–30 psl.](#)).

2. Rezervinis fondas didėja

VSDF konsoliduotųjų ataskaitų rinkinio duomenimis, ataskaitinio laikotarpio pabaigoje Valstybinio socialinio draudimo rezervo fondas sudarė 2 713,7 mln. Eur. Palyginus su 2022 m., jis išaugo 751,5 mln. Eur, arba 27,7 proc. Tai sudarė 43 proc. fondo 2023 m. išlaidų sumos ir 3,8 proc. BVP (72,1 mlrd. Eur). Rezervinį fondą ir toliau numatoma kaupti: VSDF valdyba prognozuoja, kad iki 2026 m. pabaigos rezervo fondo augimas pasieks 4 214,0 mln. Eur (5 proc. BVP arba 51,6 proc. metinių išlaidų, [30 psl.](#)).

Garantinio fondo metinių ataskaitų rinkinys

3. 2023 m. fondo finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkiniai visais reikšmingais atžvilgiais teisingi ([31–32 psl.](#)).

Ilgalaikio darbo išmokų fondo metinių ataskaitų rinkinys

4. 2023 m. fondo finansinių ataskaitų rinkinys dėl klaidingų pradinių likučių turi reikšmingų duomenų iškraipymų, biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinys – visais reikšmingais atžvilgiais teisingas

Ilgalaikio darbo išmokų fondo finansinių ataskaitų rinkinys ne visais reikšmingais atžvilgiais sudarytas vadovaujantis VSAFAS. Nustatėme praėjusio ataskaitinio laikotarpio (2022-12-31) reikšmingų duomenų (trumpalaikių įsipareigojimų, socialinių išmokų sąnaudų ir perviršio) iškraipymų finansinės būklės, veiklos rezultatų ir grynojo turto pokyčių ataskaitose bei atitinkamos aiškinamojo rašto informacijos iškraipymų. Iškraipymus lėmė praėjusio audito metu nustatytas sąnaudų užregistravimas ne tą ataskaitinį laikotarpį ir atidėjinių apskaičiavimas nesivadovaujant jų skaičiavimo tvarkos aprašu ([33 psl.](#)). Biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinys – visais reikšmingais atžvilgiais teisingas ([34 psl.](#)).

Bendra informacija

5. Rengiamas naujas valstybės socialiniams fondams skirtas standartas

2024 metų valstybės socialinių fondų biudžetai sudaryti kaupimo principu, tačiau, atsiskaitydama už juos, VSDF valdyba dar teiks po du tuo pačiu kaupimo principu parengtus valstybės socialinių fondų ataskaitų rinkinius (finansinių ataskaitų ir biudžeto vykdymo ataskaitų), nes Finansų ministerija dar nėra parengusi (planavo iki 2023 m. pabaigos) VSAFAS pakeitimų, reglamentuosiančių biudžeto vykdymo duomenų atskleidimą metiniame ataskaitų rinkinyje. Finansų ministerija informavo, kad yra parengtas 32-ojo VSAFAS „Valstybės socialinių fondų ataskaitų rinkiniai“ projektas, kurį planuojama svarstyti š. m. gegužės mėn. VSAFAS komiteto posėdyje (4 skyrius). Naujos

sudėties valstybės socialinių fondų ataskaitų rinkinių laukiama atsiskaitant dėl 2026 metų (34 psl.).

6. Vyksta parengiamieji VSDF veiklos optimizavimo darbai

2017 m. valstybinio audito metu siekiant optimizuoti fondo veiklą ir supaprastinti fondo valdymo struktūrą, Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai pateikėme rekomendaciją į vieną juridinį asmenį sujungti 13 tuo metu veikusių fondo administravimo įstaigų. Įgyvendinant šią rekomendaciją, nuo 2018 metų VSDF juridinių asmenų skaičius buvo sumažintas nuo 13 iki 5, centralizuota dalis funkcijų, šiuo metu centralizuojama išmokų mokėjimo funkcija – kuriamas atskiras Mokėjimų centras, kuris taps visų VSDF išmokų mokėjimo centru. Nuosekliai centralizuojant funkcijas, rengiamoje VSDF 2025–2028 m. strategijoje planuojama numatyti konkrečias priemones, darbus ir terminus pokyčiams įgyvendinti. VSDF valdyba numato, kad 2028 m. bus sudarytos prielaidos ir parengta tinkama aplinka VSDF tapti vienu juridiniu asmeniu (34–35 psl.).

7. Garantinio ir ilgalaikio darbo išmokų fondų pinigais siūloma finansuoti aktyvios darbo rinkos politikos priemonės

Užregistruotas Garantijų darbuotojams jų darbdaviui tapus nemokiam ir ilgalaikio darbo išmokų įstatymo pakeitimo projektas, kuriuo siūloma dalį aktyvios darbo rinkos politikos priemonių (ADRP) finansuoti iš Garantinio ir ilgalaikio darbo išmokų fondų, tam tikslui kasmet iš kiekvieno jų skiriant iki 10 mln. Eur (35–36 psl.).

Rekomendacijos

Siekiant taikyti vienodus principus apskaičiuojant nedarbo socialinio draudimo išmokas, VSDF valdybai audito metu rekomendavome nustatyti papildomas vidaus kontrolės ir darbo procedūras, užtikrinančias teisingą nedarbo išmokai apskaičiuoti reikalingų duomenų apie asmens užsienyje gautas draudžiamąsias pajamas ir laikotarpius įvertinimą. VSDF valdyba numatė priemones rekomendacijai įgyvendinti (1.1.2 poskyris, 18 psl.).

Aktuali informacija apie rekomendacijų įgyvendinimo būklę, rezultatus ir įvykusius pokyčius yra skelbiama atvirose duomenyse Valstybės kontrolės interneto svetainėje <https://www.valstybeskontrole.lt/LT/AtviriDuomenys>.

ĮŽANGA

Valstybinio socialinio draudimo fondas, Garantinis fondas ir Ilgalaikio darbo išmokų fondas yra viešojo sektoriaus subjektai¹, kuriuos administruoja VSDF valdyba ir kitos VSDF administravimo įstaigos². Viešojo sektoriaus subjektų grupę Valstybinio socialinio draudimo fondo metinių ataskaitų rinkiniui parengti sudaro Valstybinio socialinio draudimo fondo administravimo įstaigos, Valstybinio socialinio draudimo fondas, Valstybinio socialinio draudimo fondo administravimo įstaigų kontroliuojami viešojo sektoriaus subjektai. Valstybinio socialinio draudimo, Garantinio ir Ilgalaikio darbo išmokų fondų metiniai ataskaitų rinkiniai sudaro Valstybės socialinių fondų metinių ataskaitų rinkinį³, kurį rengia VSDF valdyba⁴.

Fondų finansinių ataskaitų rinkiniai sudaromi vadovaujantis Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymu⁵ ir viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartais. Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinys sudarytas pagal Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto sudarymo ir vykdymo taisykles⁶, o Garantinio ir Ilgalaikio darbo išmokų fondų lėšų sąmatos vykdymo ataskaitos – pagal Išteklių fondų biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio sudarymo taisykles⁷.

Valstybės socialinių fondų metinis ataskaitų rinkinys ne vėliau kaip iki kitų metų balandžio 1 d. parengiamas ir pateikiamas Valstybės kontrolei, o iki gegužės 5 d. – Vyriausybei, kuri, pritarusi ataskaitų rinkiniui, teikia jį Seimui ne vėliau kaip iki gegužės 15 d.⁸ Valstybės kontrolė ne vėliau kaip iki gegužės 15 d. Seimui pateikia valstybinio audito išvadą ir audito ataskaitą dėl audituoto metinių ataskaitų rinkinio.

Nacionaliniame finansinių ataskaitų rinkinyje pagal penkis konsolidavimo lygius konsoliduojami 10-ies Valstybinio socialinio draudimo fondo (VSDF) grupei priklausančių viešojo sektoriaus subjektų (VSDF valdybai pavaldžių įstaigų administruojamų 5 išteklių fondų, 5 fondų administravimo įstaigų) duomenys. Garantinis ir Ilgalaikio darbo išmokų fondai konsoliduojami pagal 2-ąjį konsolidavimo lygį (1 pav.).

¹ Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymas, 2 str. 6 d., 17 d. ir 20 d. 4 p.

² Valstybinio socialinio draudimo įstatymas, 2 str. 13 d. ir Garantijų darbuotojams jų darbdaviui tapus nemokiam ir ilgalaikio darbo išmokų įstatymas, 4 str. 2 d.

³ Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymas, 10 str. 2 d.

⁴ Lietuvos Respublikos valstybės socialinių fondų biudžetų sandaros įstatymas, 15 str. 2 d.

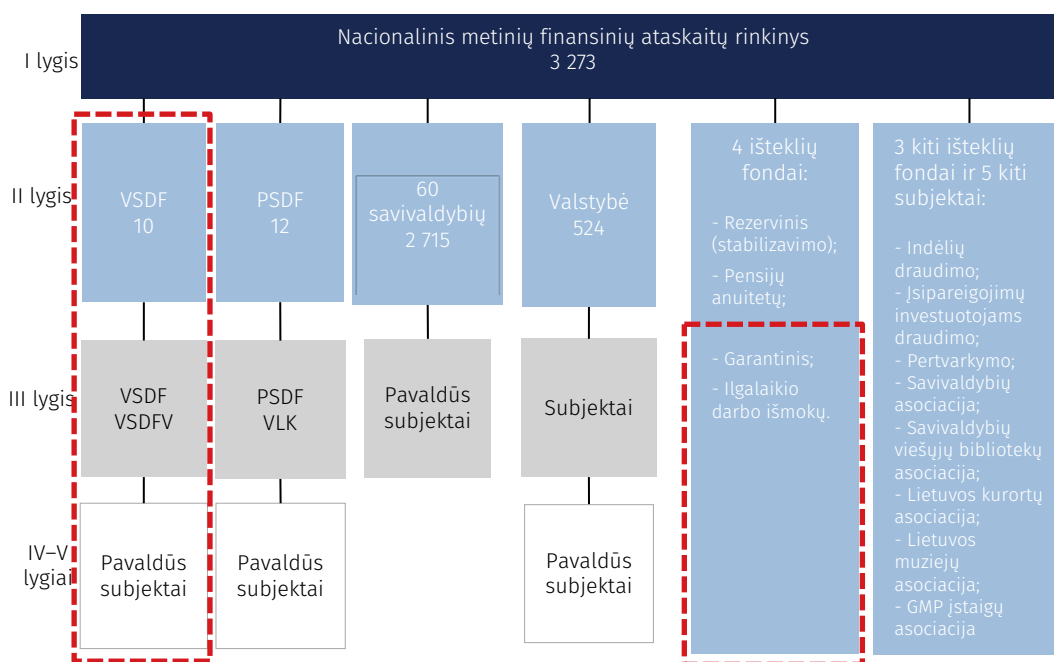
⁵ Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymas, 3 str. 1 ir 2 d., 6 str. 3 d.

⁶ Vyriausybės 2005-06-14 nutarimas Nr. 647 (2023-01-11 nutarimo Nr. 17 redakcija, galiojusi 2023 m. fondo biudžeto vykdymo ataskaitų rinkiniams).

⁷ Finansų ministro 2014-12-16 įsakymas Nr. 1K-461 „Dėl Išteklių fondų biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio sudarymo taisyklių patvirtinimo“.

⁸ Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymo priedas.

1 pav. Konsolidavimo lygiai, grupę sudarančių subjektų skaičius ir valstybės socialinių fondų metinių finansinių ataskaitų rinkiniai nacionalinio metinių finansinių ataskaitų rinkinio sudėtyje

Šaltinis – Valstybės kontrolė

Valstybės socialinių fondų valdymo sistemoje dalyvauja Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, rengianti teisės aktų projektus socialinio draudimo politikos srityje, kontroliuojanti VADF valdybos veiklą, vykdanți kitas šios srities funkcijas, ir fondo taryba, nagrinėjanti socialinio draudimo politikos įgyvendinimo klausimus ir priimanči sprendimus.

VADF skirtas pensijų, ligos, motinystės, nedarbo bei nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų socialiniam draudimui finansuoti, valdyti ir administruoti⁹.

Garantinis fondas skirtas užtikrinti garantijas darbuotojams (mokant jiems išmokas) jų darbdaviui tapus nemokiam, vykdam bankroto ar restruktūrizavimo procesus¹⁰.

Ilgalaikio darbo išmokų fondo paskirtis – užtikrinti papildomas finansines garantijas, mokant ilgalaikio darbo išmokas asmenims, kurie atleisti pagal Darbo kodekso 57 str. (darbdavio iniciatyva be darbuotojo kaltės) ir kurių darbo santykiai pas tą patį darbdavį tęsiasi ilgiau nei penkerius metus, ir sankcijų taikymo išmokas¹¹ (mokėtos iki 2021-12-31).

Finansų ministerija investuoja Valstybinio socialinio draudimo rezervinio fondo piniginius išteklius¹² ir yra atsakinga už laikinai laisvų Garantinio ir Ilgalaikio darbo išmokų fondų piniginių išteklių valdymą ir investavimo sprendimų priėmimą¹³.

¹⁰ Garantijų darbuotojams jų darbdaviui tapus nemokiam ir ilgalaikio darbo išmokų įstatymas, 4 str. 1 d., 3 str.

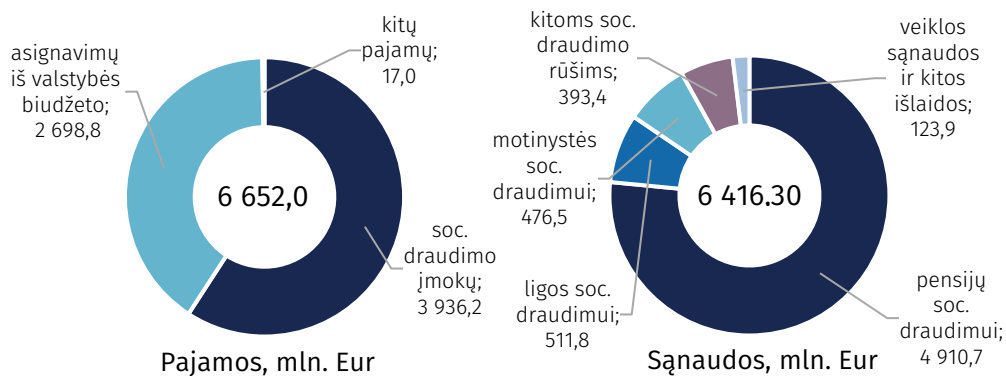
¹¹ Ten pat, 1 str. 1 d., 9, 91 ir 13 str. 1 d.

¹² Valstybinio socialinio draudimo rezervinio fondo sudarymo ir valdymo nuostatai, 23 p., Vyriausybės 2017-06-14 nutarimas Nr. 438 (2022-03-02 nutarimo Nr. 181 redakcija).

¹³ Garantijų darbuotojams jų darbdaviui tapus nemokiam ir ilgalaikio darbo išmokų įstatymas, 5 str. 4 d. ir 14 str. 4 d.

Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžetas buvo vykdomas vadovaujantis Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto 2023 m. rodiklių patvirtinimo įstatymu, kuriuo patvirtintos fondo 2023 m. biudžeto pajamos ir sąnaudos (2 pav.).

2 pav. Įstatymu patvirtintos Valstybinio socialinio draudimo fondo pajamos ir sąnaudos 2023 m., mln. Eur

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto 2023 m. rodiklių patvirtinimo įstatymo duomenis

Garantinio ir Ilgalaikio darbo išmokų fondų biudžetai buvo vykdomi vadovaujantis 2023 m. valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymu¹⁴, kuriuo patvirtintos šių fondų sąmatos.

¹⁴ Įstatymo 18 ir 19 str., 8 ir 9 priedai.

AUDITO REZULTATAI

1. VALSTYBINIO SOCIALINIO DRAUDIMO FONDO METINIŲ ATASKAITŲ RINKINIO VERTINIMAS

1.1. Finansinių ataskaitų rinkinyje yra reikšmingų duomenų iškraipymų

1. Visi viešojo sektoriaus subjektai buhalterinę apskaitą turi tvarkyti pagal viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartus, o viešojo sektoriaus subjektų grupių metinių finansinių ataskaitų rinkinius rengti Viešojo sektoriaus apskaitos ir ataskaitų konsolidavimo informacinėje sistemoje (VSAKIS). Nustatėme, kad Valstybinio socialinio draudimo fondo (VSDF) valdyba ne visais atvejais taikė VSAFAS ir kitus teisės aktus, reglamentuojančius apskaitą ir atskaitomybę. Buvo nustatyta reikšmingų¹⁵ metinių finansinių ataskaitų rinkinio konsoliduotųjų ataskaitų duomenų iškraipymų (2–37 p.): finansinės būklės ataskaitos trumpalaikio turto, trumpalaikių įsipareigojimų, grynojo turto ir jų sudarančių straipsnių; veiklos rezultatų ataskaitos pagrindinės veiklos pajamų iš valstybės biudžeto ir sąnaudų (nuvertėjimo ir nurašytų sumų ir socialinių išmokų sąnaudų grupėse), pagrindinės veiklos ir grynojo perviršio ar deficito straipsnių; grynojo turto pokyčių ataskaitos ataskaitinio laikotarpio sukaupto perviršio ar deficito, grynojo turto straipsnių; aiškinamojo rašto atitinkamų duomenų iškraipymai, kurie turėjo įtakos auditoriaus nuomonei. Šioje ataskaitoje pateikiame ir nustatytus iškraipymus, kurie nedarė įtakos auditoriaus nuomonei, tačiau į juos turėtų būti atsižvelgta rengiant fondo kitų ataskaitinių laikotarpių ataskaitas (38–51 p.). Apie visus nustatytus duomenų iškraipymus audito metu buvo informuota¹⁶ fondo valdyba. Visų nustatytų duomenų iškraipymų įtaka pateikta 4 ir 5 prieduose (44–50 psl.).

1.1.1. Išliko neidentifikuotas mastas neužregistruotų ūkinių operacijų, susijusių su paskirtomis ir gavėjų nepasiekusiomis periodinėmis ir vienkartinėmis išmokomis

2. 2022 metų VSDF ataskaitų rinkinių valstybinio audito metu¹⁷ nustatėme sisteminių apskaitos tvarkymo trūkumų, dėl kurių VSDF konsoliduotųjų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkiniuose buvo reikšmingų duomenų iškraipymų. Nustatėme, kad tvarkant VSDF apskaitą kaupimo principo laikomasi ne visa apimtimi – nesilaikant 11-ojo VSAFAS, apskaitoje neregistruojama dalis fondo sąnaudų ir su jais susijusių įsipareigojimų: ūkinės operacijos, susijusios su periodinių ir vienkartinių (pensinių ir

¹⁵ Žr. šios ataskaitos 1 priedą „Audito apimtis ir metodai“.

¹⁶ Valstybės kontrolės pateikta informacija VSDF valdybai dėl nustatytų iškraipymų: 2024-03-27 ir 2024-03-28 (pinigų srautų ir investicijų apskaitos sritis); 2024-04-02 (veiklos sąnaudų apskaitos sritis); 2024-04-03 (įsipareigojimų išmokų gavėjams apskaitos sritis); 2024-04-08 (veiklos rezultato atskleidimo metinių ataskaitų rinkiniuose sritis); 2024-04-10, 2024-04-11, 2024-04-15, 2024-04-16 (nedarbo išmokų sąnaudų apskaitos sritis), 2024-04-16 (gautinų sumų ir jų nuvertėjimo apskaitos sritis); 2024-04-19 (dėl informacijos atskleidimo metinių ataskaitų rinkiniuose).

¹⁷ Valstybinio audito ataskaita 2023-09-29 Nr. FAE-6.

nepensinių) išmokų skyrimu (tais atvejais, kai dėl įvairių priežasčių šios išmokos nepasiekė gavėjų), nebuvo užregistruotos apskaitoje audituojamu ir ankstesniais laikotarpiais. Neužregistruotų operacijų masto VSDF valdyba audito metu identifikuoti negalėjo. Dėl šių aplinkybių negalėjome patvirtinti, kokia suma yra sumažinti fondo trumpalaikiai įsipareigojimai, socialinių išmokų sąnaudos (išlaidos) ir kokia suma padidinti pagrindinės veiklos ir einamųjų metų rezultatas (perviršis), grynasis perviršis, grynasis turtas ir jį sudarantys straipsniai. Šios aplinkybės lemia ir reikšmingus 2023 metų VSDF finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių duomenų (praėjusio ataskaitinio laikotarpio informacija) iškraipymus iš valstybės biudžeto gautinų sumų, trumpalaikių įsipareigojimų, grynojo turto, pagrindinės veiklos pajamų iš valstybės biudžeto ir sąnaudų, pagrindinės veiklos perviršio ar deficito, grynojo perviršio ar deficito straipsniuose (įtaka metinio biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio straipsniams nurodyta 52–53 p.).

3. Įvertinome dėl minėtų iškraipymų VSDF valdybai teiktų rekomendacijų¹⁸ ir jų priemonių¹⁹ įgyvendinimo eigą ir atliktų veiksmų įtaką ataskaitų duomenims. Nustatėme:
- ✓ Valdyba išnagrinėjo periodinių ir vienkartinių išmokų mokėjimo procedūrų ypatumus ir nustatė, kuriais atvejais apskaitoje neužregistruojamos ūkinės operacijos.
 - ✓ Valdyba identifikavo ir 2023 metų apskaitoje trumpalaikių įsipareigojimų ir socialinių išmokų sąnaudų straipsniuose užregistravo pagal 2021–2023 m. sprendimus paskirtas, bet gavėjų nepasiekusias vienkartinės socialinio draudimo išmokas (821,8 tūkst. Eur²⁰). Ankstesnių laikotarpių (iki 2021 m.) fondo įsipareigojimai vienkartinių išmokų gavėjams nebuvo identifikuoti ir užregistruoti apskaitoje.
 - ✓ Likusių vienkartinių mokėtinų socialinio draudimo išmokų²¹, taip pat periodinių²² socialinio draudimo išmokų ir išmokų iš valstybės biudžeto²³ masto valdyba nevertino ir su jomis susijusių gautinų sumų iš valstybės biudžeto (pensijų bendrajai daliai ir išmokoms iš valstybės biudžeto finansuoti), įsipareigojimų šių išmokų gavėjams ir

¹⁸ Valstybinio audito ataskaita 2023-09-29 Nr. FAE-6, Rekomendacijų įgyvendinimo planas. VSDF valdybai rekomendavome išmokų TS įdiegti funkcionalumus arba parinkti kitas priemones, užtikrinančias visų duomenų apie priimtus sprendimus dėl pensinių ir nepensinių išmokų skyrimo perkėlimą laiku ar registravimą FVS, įvertinti įsipareigojimų, kylančių išmokų gavėjų mirties atveju paveldėtojams (iki sprendimo paveldėtojui skirti išmoką priėmimo), pripažinimo kriterijų atitiktį VSAFAS ir pagal vertinimo rezultatus patikslinti ar papildyti VSDF apskaitos politiką.

¹⁹ Rekomendacijoms įgyvendinti fondo valdyba numatė penkias priemones, iš kurių tris planavo įgyvendinti iki 2023-12-31, o dvi – sudarant 2023 m. konsoliduotuosius finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinius.

²⁰ Užregistruotos gavėjų nepasiekusios išmokos: ligos (777,0 tūkst. Eur), tėvystės (9,6 tūkst. Eur), nedarbo (25,2 tūkst. Eur), nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų (9,8 tūkst. Eur) ir vaiko išlaikymo (0,2 tūkst. Eur).

²¹ Nevertintos vienkartinės socialinio draudimo išmokos: netekto darbingumo vienkartinės kompensacijos; vienkartinė draudimo išmoka apdraustajam mirus.

²² Nevertintos periodinės socialinio draudimo išmokos: pensijų, netekto darbingumo periodinės kompensacijos; periodinės draudimo išmokos apdraustajam mirus.

²³ Nevertintos išmokos iš valstybės biudžeto: nukentėjusių asmenų, mokslininkų I ir II laipsnio, našlių ir našlaičių I ir II laipsnio, pareigūnų valstybinės pensijos; transporto išlaidų ir lengvųjų automobilių įsigijimo kompensacijos; senatvės ir valstybinių pensijų kompensacijos; socialinės, neįgalumo šalpos, senatvės šalpos, našlaičių šalpos pensijos ir šalpos kompensacijos; vienišo asmens išmokos; kompensacinės išmokos artistams; sportininkų rentos.

sąnaudų apskaitoje neregistravo (neįgyvendinta rekomendacijos priemonė²⁴). Fondo valdyba informavo²⁵, kad likusias neįgyvendintas priemones įgyvendins iki 2027-12-31.

4. Dėl šių priežasčių negalime patvirtinti:

- ✓ kokia suma 2023 m. finansinių ataskaitų rinkinio konsoliduotųjų:
 - finansinės būklės ataskaitos pagal 2023-12-31 duomenis ataskaitinio laikotarpio trumpalaikio turto C.III.5 str. „Sukauptos gautinos sumos“ sumažintas gautinų sumų iš valstybės biudžeto (94 619,6 tūkst. Eur) likutis, E.II.7 str. „Mokėtinės socialinės išmokos“ sumažintas fondo įsipareigojimų (109 812,8 tūkst. Eur) likutis, o F. str. „Grynasis turtas“ – padidinti grynojo turto (3 200 906,2 tūkst. Eur) ir jį sudarančių straipsnių likučiai;
 - veiklos rezultatų ataskaitos pagal 2023-12-31 duomenis ataskaitinio laikotarpio A.I.1 str. „Iš valstybės biudžeto“ sumažintos pagrindinės veiklos finansavimo pajamos iš valstybės biudžeto (3 234 916,2 tūkst. Eur), B str. „Pagrindinės veiklos sąnaudos“ (6 802 548,8 tūkst. Eur) ir B.X str. „Socialinių išmokų“ sumažintos socialinių išmokų sąnaudos (6 693 148,4 tūkst. Eur), o straipsniuose C. „Pagrindinės veiklos perviršis ar deficitas“ (786 206,7 tūkst. Eur), H. „Grynasis perviršis ar deficitas prieš nuosavybės metodo įtaką“ (835 032,7 tūkst. Eur) ir J. „Grynasis perviršis ar deficitas“ (835 032,7 tūkst. Eur) padidintas ataskaitinio laikotarpio perviršis;
 - grynojo turto pokyčių ataskaitos pagal 2023-12-31 duomenis 8 ir 9 stulpelių 16 ir 17 eil. padidintas sukauptas perviršis ir grynasis turtas;
- ✓ finansinių ataskaitų rinkinio aiškinamajame rašte pateiktos informacijos apie fondo iš valstybės biudžeto gautinas finansavimo sumas, socialinių išmokų sąnaudas, mokėtiną sumą į biudžetus ir fondus, mokėtiną socialines išmokas, perviršį ir grynąjį turtą (1, 2, 8, 14, 15 pastabos ir P1, P2, P17) teisingumo.

5. VSDF valdyba ėmėsi priemonių, kad gavėjai gautų jų nepasiekusias išmokas: VSDF valdybos teritoriniai skyriai informavo gavėjus apie jiems 2021–2023 m. laikotarpiu paskirtas, bet neišmokėtas išmokas el. paštu, telefonu ar automatine žinute Elektroninėje gyventojų aptarnavimo sistemoje (EGAS). Taip pat interneto svetainėje paskelbė artimuosius praradusiems asmenims aktualų pranešimą²⁶, apie neišmokėtas gavėjams išmokas, kurias gali atsiimti paveldėtojai. 2024 m. sausio–balandžio mėn. asmenims buvo išmokėta 85,8 tūkst. Eur 2021–2023 m. jų nepasiekusių išmokų.

²⁴ „Įvertinti, kiek pensinių ir nepensinių išmokų dėl įvairių priežasčių liko neišmokėta iki 2023-12-31, ir iki naujos programinės įrangos sukūrimo imtis priemonių, kad kiekvienais kitais metais būtų įvertinami ir laikantis kaupimo principo rankiniu būdu į apskaitą ir metines ataskaitas įtraukiami atitinkami duomenys apie Valstybinio socialinio draudimo fondo sąnaudas ir įsipareigojimus.“

²⁵ Fondo valdybos 2024-02-01 el. paštu auditoriams pateikta informacija.

²⁶ VSDF pranešimas „Jei netekote artimo, jums gali priklausyti jam neišmokėtos „Sodros“ išmokos“, prieiga per internetą: Jei netekote artimo, jums gali priklausyti jam neišmokėtos „Sodros“ išmokos | www.sodra.lt

1.1.2. Nustatyti duomenų iškraipymai nedarbo socialinio draudimo išmokų srityje

6. Nedarbo socialinio draudimo įstatymas nustato²⁷, kad teisę į nedarbo socialinio draudimo išmoką (NSDI) turi Užimtumo tarnyboje įsiregistravę asmenys²⁸, kuriems suteiktas bedarbio statusas²⁹.
7. Nedarbo socialinio draudimo išmoka (NSDI) apskaičiuojama kaip pastovios ir kintamos dalių suma³⁰. Kintamai NSDI daliai nustatyti taikomos apdraustojo vidutinės mėnesinės draudžiamosios pajamos, kurios apskaičiuojamos kaip 30 mėnesių, praėjusių iki užpraesto kalendorinio mėnesio pabaigos nuo bedarbio statuso įgijimo dienos, vidurkis. Jeigu kurį nors mėnesį draudžiamųjų pajamų nėra, jos prilyginamos nuliui.
8. Nedarbo socialinio draudimo išmokų nuostatų³¹ 16 p. nurodyta, kad, išmokos gavėjui ar Užimtumo tarnybai pateikus arba Fondo valdybos teritoriniam skyriui patikslinus duomenis, turinčius įtakos nedarbo draudimo išmokos mokėjimui, nedarbo draudimo išmoka perskaičiuojama ir mokama nuostatų 17 punkte nustatyta tvarka.
9. Kitose šalyse gautos pajamos vertinamos remiantis Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu dėl socialinės apsaugos sistemų koordinavimo³², Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu³³, nustatančiu minėto reglamento įgyvendinimo tvarką, bei susitarimu dėl Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės išstojimo iš Europos Sąjungos ir Europos atominės energijos bendrijos.

Apskaičiuojant NSDI, netiksliai įvertinamos asmenų užsienio šalyse gautos draudžiamosios pajamos ir laikotarpiai

10. Europos Sąjungos socialinės apsaugos sistemų koordinavimo reglamentų bei prekybos ir bendradarbiavimo susitarimo nuostatų, susijusių su nedarbo socialinio draudimo išmokų skyrimu, mokėjimu ir draudimo laikotarpių sumavimu, įgyvendinimo tvarkos aprašas³⁴ nurodo, kad, nustatant asmens teisę į NSDI ir apskaičiuojant bedarbio nedarbo socialinio draudimo stažą, sumuojami kitose valstybėse narėse įgyti nedarbo draudimo laikotarpiai, jeigu paskutinis nedarbo socialinio draudimo laikotarpis buvo įgytas Lietuvos Respublikoje, išskyrus išimtis, nustatytas šiame apraše. Bedarbiui, kuriam taikomas tvarkos aprašo 26 punktas, NSDI apskaičiuojama vertinant ir kitoje valstybėje narėje gautas pajamas.

²⁷ Nedarbo socialinio draudimo įstatymas, 5 str. 1 d.

²⁸ Ten pat., 4 str.

²⁹ Jeigu Užimtumo tarnyba jiems nepasiūlė tinkamo darbo ar aktyvios darbo rinkos politikos priemonių ir jeigu jie atitinka bent vieną iš šių sąlygų: iki bedarbio statuso įgijimo dienos turi ne mažesnę kaip 12 mėnesių nedarbo draudimo stažą per paskutinius 30 mėnesių arba baigė privalomąją pradinę karo tarnybą ar alternatyviąją krašto apsaugos tarnybą, arba buvo paleisti iš nuolatinės privalomosios pradinės karo tarnybos, kurios metu įgijo pagrindinį karinį parengtumą.

³⁰ Nedarbo socialinio draudimo įstatymas, 8 str. 1, 3 ir 5 d.

³¹ Vyriausybės 2004-12-24 nutarimas Nr. 1656 (2023-11-29 nutarimo Nr. 926 redakcija).

³² Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 883/2004.

³³ Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 987/2009.

³⁴ Socialinės apsaugos ir darbo ministro 2017-12-22 įsakymas Nr. A1-646 (2021-12-20 įsakymo Nr. A1-921 redakcija), 25 ir 27 p.

11. Tvarkos aprašas nurodo³⁵, kad, jei asmuo nepateikia kitos valstybės narės išduoto dokumento (U1), VSDF, gavęs prašymą tarpininkauti dėl nedarbo socialinio draudimo ir darbinės veiklos laikotarpių, įgytų kitoje valstybėje narėje, patvirtinimo, siunčia prašymus kitos valstybės narės kompetentingai įstaigai dėl reikalingų išmokai apskaičiuoti duomenų pateikimo: prašymą nurodyti draudimo stažą (SED U001) ir prašymą pateikti informaciją apie darbo užmokestį (SED U003). Užsienio kompetentingos įstaigos pateikia informaciją struktūruotais elektroniniais dokumentais: – ataskaita apie draudimo stažą (SED U002) ir ataskaita apie darbo užmokestį (SED U004).
12. VSDF valdyba pateikė³⁶ VSDF valdybos Panevėžio skyriui (NSDI administratoriui) išaiškinimą dėl asmenų, grįžusių iš Europos Sąjungos valstybės narės, Europos ekonominės erdvės valstybės ar Šveicarijos Konfederacijos, šiose valstybėse narėse gautų pajamų vertinimo, remiantis minėtais reglamentais. Šis išaiškinimas nurodo, kaip turi būti sumuojamos išmokai apskaičiuoti reikalingų laikotarpių draudžiamosios pajamos.
13. Patikrinę NSDI apskaičiavimo teisingumą, nustatėme sisteminės neatitiktis, vertinant užsienyje gautas pajamas: iš 50 atrinktų atvejų pasitaikė 5 atvejai, kai kintamai NSDI daliai nustatyti reikėjo taikyti užsienyje gautas draudžiamąsias pajamas, ir visais patikrintais 5 atvejais NSDI kintamoji dalis apskaičiuota taikant ne tuos duomenis, kuriuos naudoti nurodo teisės aktai (skaičiuojant Lietuvoje asmenų gautas draudžiamąsias pajamas, naudojami tinkami duomenys, t. y. imamos gautos per 30 mėn., praėjusių iki užpraeito kalendorinio mėn. pabaigos nuo bedarbio statuso įgijimo dienos, draudžiamosios pajamos).
14. Netikslių duomenų vertinimas ir draudžiamųjų pajamų paskirstymo pagal laikotarpius praktika gali iškraipyti atitinkamu laikotarpiu faktiškai gautas asmens draudžiamąsias pajamas, kurios turi įtakos tiksliam NSDI dydžio (kintamosios dalies) nustatymui. NSDI administratorius negalėjo nurodyti³⁷ galimo netiksliai apskaičiuotų NSDI išmokų masto, t. y. kokią dalį visų 2023 m. priimtų sprendimų skirti NSDI arba kokią dalį visų 2023 m. išmokėtų išmokų sudaro sprendimai / išmokos, kuriems apskaičiuoti buvo vertinamos asmenų užsienyje gautos draudžiamosios pajamos.
15. Dėl išvardytų priežasčių negalime įvertinti:
 - ✓ kokia suma turėtų būti padidintas arba sumažintas 2023 m. fondo metinių finansinių ataskaitų rinkinio konsoliduotųjų:
 - finansinės būklės ataskaitos pagal 2023-12-31 duomenis C.III.6 str. „Kitos gautinos sumos“ nurodytas nedarbo išmokų permokų gautinų sumų likutis ir iš užsienio socialinės apsaugos agentūrų gautinų nedarbo socialinio draudimo išmokų kompensavimo sumų likutis (475,1 tūkst. Eur iš 24 337,4 tūkst. Eur), E.II.1 str. „Ilgalaikių atidėjinių einamųjų metų dalis ir trumpalaikiai atidėjiniai“ nurodyti nedarbo išmokų atidėjiniai (1 230,1 tūkst. Eur iš 12 371,8 tūkst. Eur), E.II.7 str. „Mokėtinos socialinės išmokos“ nurodytos mokėtinos nedarbo išmokos (36 559,6 tūkst. Eur iš 109 812,8 tūkst. Eur), F. str. „Grynasis turtas“ nurodytas grynavasis turtas (3 200 906,2 tūkst. Eur) ir atitinkamai jį sudarančių straipsnių likučiai;

³⁵ Ten pat, 4, 28, 29, 54 p.

³⁶ VSDF valdybos 2022-04-13 raštas Nr. (11.5E) I-3968.

³⁷ VSDF valdybos Panevėžio sk. 2024-03-20 pateikta informacija.

- veiklos rezultatų ataskaitos pagal 2023-12-31 duomenis B str. „Pagrindinės veiklos sąnaudos“ (6 802 548,8 tūkst. Eur) ir B.X str. „Socialinių išmokų“ nurodytos nedarbo išmokų sąnaudos, šių išmokų kompensavimo reikalavimų sąnaudų sumažėjimas ir atidėjinių sąnaudos (384 813,3 tūkst. Eur iš 6 693 148,4 tūkst. Eur), o straipsniuose C. „Pagrindinės veiklos perviršis ar deficitas“ (786 206,7 tūkst. Eur), H. „Grynasis perviršis ar deficitas prieš nuosavybės metodo įtaką“ (835 032,7 tūkst. Eur) ir J. „Grynasis perviršis ar deficitas“ (835 032,7 tūkst. Eur) nurodytas perviršis;
 - grynojo turto pokyčių ataskaitos pagal 2023-12-31 duomenis 8 ir 9 stulpelių 16 ir 17 eil. nurodytas ataskaitinio laikotarpio perviršis ir grynasis turtas;
- ✓ finansinių ataskaitų rinkinio aiškinamajame rašte pateikta netiksli informacija apie fondo per vienus metus gautinas sumas, įsipareigojimus, sąnaudas ir perviršį (2, 8, 13, 14, 15 pastaba ir P2, P10, P15, P17).
16. Siekiant taikyti vienodus principus apskaičiuojant nedarbo socialinio draudimo išmokas, VSDF valdybai rekomendavome³⁸ nustatyti papildomas vidaus kontrolės ir darbo procedūras, užtikrinančias teisingą nedarbo išmokai apskaičiuoti reikalingų duomenų apie asmens užsienyje gautas draudžiamąsias pajamas įvertinimą. VSDF valdyba rekomendacijai įgyvendinti numatė³⁹ iki 2024-12-31 parengti nedarbo socialinio draudimo išmokai apskaičiuoti reikalingų asmens užsienyje gautų draudžiamųjų pajamų vertinimo ir apskaičiavimo tvarką.

Dėl neidentifikuotų Apdraustųjų registro duomenų pasikeitimų galimas atsitiktinių klaidų mastas nedarbo socialinio draudimo išmokų srityje sudaro 6,9 mln. Eur

17. Patikrinę NSDI apskaičiavimo teisingumą, nustatėme atsitiktinę klaidą (1 atvejis iš tikrintų 50), kai dėl pateiktų draudėjų duomenų apie asmens draudžiamąsias pajamas nebuvo perskaiciuota (anuliuota) išmokėta NSDI, o jos duomenys taikyti vėlesnei NSDI apskaičiuoti (žr. pvz.).

Aplinkybės, lėmusios NSDI išmokėjimą asmeniui, neturinčiam teisės jos gauti

Išmokos gavėjui 2021-10-02–2022-01-31 laikotarpiu buvo išmokėta 1 648,14 Eur NSDI. Užimtumo tarnybos VSDF administravimo įstaigoms pateiktais duomenimis, kurie teikiami pagal duomenų teikimo sutartį, 2023-02-06 buvo užfiksuotas šio asmens nelegalaus darbo faktas pas draudėją „X“ (nelegaliai dirbo nuo 2021-07-19). Ši informacija pateikta Išmokų taikomojoje sistemoje, kurioje vėliau buvo daromi koreguojamieji įrašai ir visi duomenys apie nelegalų darbą buvo panaikinti (t. y. sistemoje nėra fiksuoto galiojančio nustatyto asmens nelegalaus darbo fakto).

2023-08-17 Lietuvos Respublikos apdraustųjų valstybinio socialinio draudimo ir valstybinio socialinio draudimo išmokų gavėjų registro (Apdraustųjų registras) duomenys apie šį asmenį buvo papildyti, dviem draudėjams deklaravus 2021-07-01–2022-01-31 ir 2021-11-01–2021-12-31 laikotarpių asmens draudžiamąsias pajamas. Pagal Išmokų taikomosios sistemos duomenis, šiems Apdraustųjų registro įrašams nėra priskirta apdraustojo kategorija, t. y. nenurodyta, kad asmuo dirbo pagal darbo santykius.

Nors pateiktų draudžiamųjų pajamų laikotarpiai apima mokėtos NSDI laikotarpį, tačiau Išmokų taikomoji sistema neidentifikavo asmens draudžiamųjų pajamų pasikeitimo ir neperskaiciavo

³⁸ Valstybės kontrolės 2024-04-11 el. paštu VSDF valdybai pateikti pastebėjimai dėl nustatytų iškraipymų NSDI srityje.

³⁹ VSDF valdybos 2024-04-26 el. paštu pateikta informacija.

(neanuliavo) 2021 m. skirtos išmokos. 2023 m. NSDI administratorius priėmė sprendimą skirti asmeniui naują NSDI. Ją apskaičiavo pagal 2021-03-01–2023-08-31 laikotarpio draudžiamąsias pajamas, į kurias įtraukė ir 2021-10-02–2022-01-31 laikotarpiu nepagrįstai išmokėtą NSDI. Auditoriams nustačius, kad NSDI buvo išmokėta už laikotarpį, kai asmuo neturėjo teisės jos gauti, nes buvo įsidarbinęs, NSDI administratorius atliko šios išmokos perskaičiavimus⁴⁰ ir nustatė iš viso 1 702,27 Eur NSDI permoką, kurią išsiėško iš draudėjų, deklaravusių asmens draudžiamąsias pajamas.

18. Atvejų, kai išmokų taikomoji sistema neidentifikavo Apdraustųjų registro duomenų pasikeitimų, kurių pagrindu turėjo būti perskaičiuotos skirtos / išmokėtos NSDI, gali būti ir daugiau. NSDI administratorius⁴¹ auditorius informavo, kad negali nustatyti, kiek tokių atvejų galėtų būti, ir dėl nustatytų dalykų kreipėsi į VSDF valdybą dėl išmokų taikomosios sistemos pakeitimų.
19. Pagal tarptautinius audito standartus, ekstrapoliavus imtyje rastą iškraipymą (1 702,27 Eur), t. y. įvertinus galimą atsitiktinių klaidų mastą visoje tiriamoje visumoje⁴², apskaičiuota ekstrapoliuota iškraipymų suma sudaro 6 928,9 tūkst. Eur.
20. Dėl išvardytų aplinkybių 2023 m. VSDF metinių finansinių ataskaitų rinkinio konsoliduotųjų:
 - ✓ finansinės būklės ataskaitos pagal 2023-12-31 duomenis C.III.6 str. „Kitos gautinos sumos“ nurodytas nedarbo išmokų permokų gautinų sumų likutis (141,2 tūkst. Eur iš 24 337,4 tūkst. Eur) yra 6 928,9 tūkst. Eur sumažintas ir F.IV str. „Sukauptas perviršis ar deficitas“ nurodytas perviršis (487 181,8 tūkst. Eur) ta pačia suma sumažintas;
 - ✓ veiklos rezultatų ataskaitos pagal 2023-12-31 duomenis B. str. „Pagrindinės veiklos sąnaudos“ (6 802 548,8 tūkst. Eur) ir B.X str. „Socialinių išmokų“ nurodytos 2023 m. nedarbo socialinio draudimo išmokų sąnaudos (392 758,8 tūkst. Eur iš 6 693 148,4 tūkst. Eur) 6 928,9 tūkst. Eur padidintos, o straipsniuose C. „Pagrindinės veiklos perviršis ar deficitas“ (786 206,7 tūkst. Eur), H. „Grynasis perviršis ar deficitas prieš nuosavybės metodo įtaką“ (835 032,7 tūkst. Eur) ir J. „Grynasis perviršis ar deficitas“ (835 032,7 tūkst. Eur) nurodytas perviršis ta pačia suma sumažintas;
 - ✓ grynojo turto pokyčių ataskaitos pagal 2023-12-31 duomenis 8 ir 9 stulpelių 16 ir 17 eil. Nurodytas ataskaitinio laikotarpio perviršis ir grynasis turtas 6 928,9 tūkst. Eur sumažintas;
 - ✓ finansinių ataskaitų rinkinio aiškinamajame rašte atitinkamai pateikta netiksli informacija apie fondo per vienus metus gautinas sumas, sąnaudas ir perviršį (2, 8, 15 pastaba ir P2, P10).
21. Siekiant teisingai apskaičiuoti nedarbo socialinio draudimo išmokas, VSDF valdybai pasiūlėme⁴³ įvertinti, ar pasirinktos priemonės dėl išmokų taikomosios sistemos pakeitimų yra pakankamos, ar jos ateityje užtikrins teisingą išmokų perskaičiavimą ir jis

⁴⁰ 2024-03-05 sprendimu Nr. (9.26E) NI_SP1E-8339 nustatyta 1 224,54 Eur NSDI permoka; 2024-03-05 sprendimu Nr. (9.26E) NI_SP1E-8322 nustatyta 423,60 Eur permoka. 2024-03-05 sprendimu Nr. (9.26E) NI_SP1E-8348 2023 m. skirta NSDI perskaičiuota ir nustatyta 2023 m. išmokos permoka – 54,13 Eur.

⁴¹ 2024-03-15 raštas Nr. (9.47E) DV_S-19412.

⁴² Tiriamą visumą sudaro 392 758,8 Eur nedarbo socialinio draudimo išmokų sąnaudos (pagal didžiosios knygos sąskaitos Nr. F712600000 duomenis).

⁴³ Valstybės kontrolės 2024-04-15 el. paštu VSDF valdybai pateiktas siūlymas.

bus atliekamas laiku. VSDF valdyba, susipažinusi su nustatytais iškraipymais, informavo⁴⁴, kad, siekdama sustiprinti nedarbo socialinio draudimo išmokų perskaičiavimo pagal pasikeitusius Apdraustųjų valstybinio socialinio draudimo ir valstybinio socialinio draudimo išmokų gavėjų registro duomenis kontrolę, planuoja peržiūrėti tokių atvejų atrankos kriterijus ir iki 2024-10-30 pateikti siūlymus dėl informacinių sistemų nustatymų tobulinimo, numatant taikyti atnaujintus nustatymus nuo 2025-01-01.

Įgyvendinant rekomendaciją, pakeisti iš užsienio valstybių gautinų kompensavimo sumų pripažinimo kriterijai ir apskaitoje atlikti koreguojamieji įrašai, tačiau dalis sumų užregistruota ne tą ataskaitinį laikotarpį

22. Praėjusiais metais nustatėme⁴⁵, kad gautinos nedarbo išmokų kompensavimo sumos užregistruotos nesilaikant 17-ojo VSAFAS 15 p.: jų pripažinimo momentu patikimai neįvertinama teisė atgauti šias sumas, nes fondas tuo metu dar neturi informacijos, ar (ir kokia suma) patirtos socialinių išmokų sąnaudų bus kompensuotos. Dėl neteisingo iš užsienio valstybių gautinų kompensavimo sumų už nedarbo socialinio draudimo išmokas pripažinimo ir jų nuvertėjimo bei nurašymo registravimo negalėjome patvirtinti šių sumų likučio ir su jomis susijusių ūkinių operacijų teisingumo.
23. Siekiant teisingai tvarkyti VSDF turto ir sąnaudų apskaitą, VSDF valdybai pateikėme rekomendaciją⁴⁶, kuriai įgyvendinti valdyba suplanavo priemonę⁴⁷ (terminas 2024-02-28). VSDF valdyba, įgyvendindama rekomendaciją, iš naujo įvertino minėtų gautinų sumų pripažinimo kriterijus, atnaujino finansinių įrašų FVS registravimo metodiką ir 2023 m. apskaitoje atliko koreguojamuosius įrašus, tačiau dėl laiko stokos neatnaujino VSDF apskaitos politikos nuostatų.
24. Įvertinę šių sumų pripažinimą ir apskaitoje užregistruotas ūkines operacijas, nustatėme, kad VSDF pasirinko jas registruoti tokiu būdu:
 - ✓ Pateiktus užsienio valstybei reikalavimą kompensuoti nedarbo socialinio draudimo išmokas, nurodyta gautina suma yra registruojama neapibrėžtojo turto nebalansinėje sąskaitoje.
 - ✓ Šios sumos pripažįstamos gautinomis sumomis (perkeliamos iš neapibrėžtojo turto) ir registruojamas socialinių išmokų sąnaudų sumažėjimas, faktiškai gavus mokėjimus iš užsienio valstybių.
 - ✓ Užsienio valstybėms iš dalies kompensavus ar atsisakius kompensuoti reikalavime nurodytas nedarbo išmokų sumas arba VSDF administravimo įstaigų specialistams

⁴⁴ VSDF valdybos 2024-08-18 el. paštu Valstybės kontrolei pateikta informacija.

⁴⁵ Valstybinio audito ataskaita 2023-09-29 Nr. FAE-6.

⁴⁶ Įvertinti į apskaitą įtraukiamų gautinų sumų, susijusių su išmokėtų nedarbo socialinio draudimo išmokų kompensavimu, pripažinimo kriterijų atitiktį VSAFAS, jų nurašymo ūkinių operacijų registravimą ir pagal vertinimo rezultatus patikslinti ar papildyti VSDF apskaitos politiką. Vadovaujantis 7-uoju VSAFAS „Apskaitos politikos, apskaitinių įverčių keitimas ir klaidų taisymas“, atlikti reikiamus koreguojamuosius įrašus apskaitoje.

⁴⁷ VSDF valdyba įsipareigojo įvertinti VSDF apskaitoje taikomų gautinų sumų, susijusių su išmokėtų nedarbo socialinio draudimo išmokų kompensavimu, pripažinimo kriterijų ir nurašymo operacijų registravimo atitiktį VSAFAS reikalavimams ir Finansų ministerijos rekomendacijoms. Esant poreikiui – patikslinti VSDF apskaitos politiką ir pagal VSAFAS reikalavimus atlikti koreguojamuosius įrašus apskaitoje.

anuliuvus priimtą sprendimą dėl nedarbo išmokų kompensavimo reikalavimo teikimo, iš nebalansinės sąskaitos nurašomas neapibrėžtasis turtas ar jo dalis.

25. Pažymėtina, kad VSDF neturi techninių galimybių automatiškai identifikuoti atvejus, kai užsienio kompetentingos institucijos informuoja apie priimtą sprendimą kompensuoti ar iš dalies kompensuoti išmokėtų nedarbo išmokų sumas pagal pateiktus reikalavimus. NSDI administratorius informavo⁴⁸, kad numatomi Valdymo informacinės sistemos (VIS) programiniai pakeitimai, kurie užtikrintų reikalingos informacijos generavimą: tokiu būdu gautinos sumos apskaitoje būtų registruojamos gavus iš užsienio kompetentingos institucijos informaciją apie numatytas kompensuoti ar iš dalies kompensuoti šių išmokų sumas. Atsižvelgiant į išdėstytas aplinkybes, VSDF valdybai teiktą rekomendaciją laikome įgyvendinta iš dalies ir jos stebėseną tęsiame.
26. Įvertinę apskaitoje užregistruotas ūkinės operacijas, nustatėme, kad 2023-12-31 į nedarbo išmokų kompensavimo reikalavimų gautinų sumų likutį (333,9 tūkst. Eur) įtrauktos ir 14,7 tūkst. Eur pagal 2024 m. sausio mėn. pateiktus kompensavimo reikalavimus gautinų sumų (faktiškai gautos 2024 m. sausio mėn.), t. y. šios sumos užregistruotos ne tą ataskaitinį laikotarpį (užregistruota 2023 m., o turėjo būti 2024 m.).
27. Dėl šios priežasties 2023 m. finansinių ataskaitų rinkinio konsoliduotųjų:
- ✓ finansinės būklės ataskaitos pagal 2023-12-31 duomenis C.III.6 str. „Kitos gautinos sumos“ nurodytas iš užsienio socialinės apsaugos agentūrų gautinų nedarbo socialinio draudimo išmokų kompensavimo sumų likutis (333,9 tūkst. Eur iš 24 337,4 tūkst. Eur) yra 14,7 tūkst. Eur padidintas ir F.IV str. „Sukauptas perviršis ar deficitas“ nurodytas perviršis (487 181,8 tūkst. Eur) ta pačia suma didesnis;
 - ✓ veiklos rezultatų ataskaitos pagal 2023-12-31 duomenis B str. „Pagrindinės veiklos sąnaudos“ (6 802 548,8 tūkst. Eur) ir B.X str. „Socialinių išmokų“ nurodytas 2023 m. nedarbo socialinio draudimo išmokų sąnaudų sumažėjimas dėl kompensavimo reikalavimų (8 229,4 tūkst. Eur sąnaudų sumažėjimas iš 6 693 148,4 tūkst. Eur sąnaudų) padidintas 14,7 tūkst. Eur, o straipsniuose C. „Pagrindinės veiklos perviršis ar deficitas“ (786 206,7 tūkst. Eur), H. „Grynasis perviršis ar deficitas prieš nuosavybės metodo įtaką“ (835 032,7 tūkst. Eur) ir J. „Grynasis perviršis ar deficitas“ (835 032,7 tūkst. Eur) nurodytas perviršis ta pačia suma didesnis;
 - ✓ grynojo turto pokyčių ataskaitos pagal 2023-12-31 duomenis 8 ir 9 stulpelių 16 ir 17 eil. Nurodytas ataskaitinio laikotarpio perviršis ir grynasis turtas 14,7 tūkst. Eur padidintas;
 - ✓ finansinių ataskaitų rinkinio aiškinamajame rašte atitinkamai pateikta netiksli informacija apie fondo per vienus metus gautinas sumas, sąnaudas ir perviršį (2, 8, 15, 23 pastaba ir P2, P10, P25).

1.1.3. Iš asmenų gautinos socialinių išmokų permokos nuvertinamos anksčiau, nei atsiranda jų nuvertėjimo požymių

28. Pagal 17-ojo VSAFAS⁴⁹, kiekvieną kartą sudarant finansines ataskaitas, per vienus metus gautinos sumos, išskyrus trumpalaikes paskolas, turi būti iš naujo įvertinamos, t. y. turi

⁴⁸ VSDF valdybos 2024-03-22 ir 2024-03-28 el. paštu Valstybės kontrolei pateikta informacija.

⁴⁹ 17-asis VSAFAS „Finansinis turtas ir finansiniai įsipareigojimai“, 20.5 ir 36–38 p.

būti nustatoma, ar yra požymių (subjektas gali nusistatyti ir kitus nei VSAFAS pateikti nuvertėjimo požymiai), kad jų balansinė vertė gali būti sumažėjusi, ir, jeigu tokių požymių esama, turi būti nustatyta tikėtina gauti suma ir apskaitoje registruojami nuvertėjimo nuostoliai. Viešojo sektoriaus subjektų buhalterinės apskaitos organizavimo tvarkos aprašo⁵⁰ 5.5 p. nurodoma, kad apskaitos politikoje nustatant metodus ir taisykles, be kita ko, nurodoma turto nuvertėjimo požymių nustatymo ir turto nuvertėjimo apskaičiavimo tvarka pagal atskiras turto grupes.

29. VSDF apskaitos politikos 398 p. nustato, kad, nustatant socialinių išmokų permokų bei kitų gautinų sumų balansinę vertę, kai nesilaikoma mokėjimo terminų ir sutarties, sudarytos dėl skolos sumokėjimo atidėjimo sąlygų, gautinos sumos suskirstomi į grupes, remiantis apskaitos politikoje nurodytais kriterijais (gautinos sumos senatis pradedama skaičiuoti nuo sumokėjimo termino pabaigos). Priimti sprendimai išskaičiuoti išmokų permoką iš periodinių išmokų (esant gavėjo sutikimui) prilyginami susitarimui ir tokio pobūdžio gautinų permokų sumų nuvertėjimas neskaičiuojamas. Kai skola pavėluota grąžinti iki 30 dienų, nuvertėjimas neskaičiuojamas, kai vėluojama grąžinti 31–90 dienų – skaičiuojamas 30 proc. nuvertėjimas; 91–120 dienų – 40 proc.; 121–180 dienų – 60 proc.; daugiau kaip 180 dienų – 100 proc.⁵¹. Praktikoje VSDF siunčia asmeniui, kuriam susidarė permoka, informacinį pranešimą, kuriame nurodo jo įteikimo terminą ir terminą grąžinti nustatytą išmokos permoką, kuriam suėjus laikoma, kad permoką vėluojama grąžinti.
30. 7-ojo VSAFAS⁵² 14 p. nustatyta, kad apskaitiniam įverčiui nustatyti, tikslinti ar perskaičiuoti atliekamas apskaitinis įvertinimas (naujas atliekamas periodiškai, vadovaujantis naujausia turima informacija), o kiekvieno apskaitinio įverčio skaičiavimas ir tam taikytos prielaidos turi būti pagrįsti. VSDF valdybos paprašė paaiškinti⁵³, kuo remiantis (kokia informacija – statistine ar kokiomis nors turimomis prielaidomis ar pan.) nustatytas terminas, nuo kurio pradedamas skaičiuoti išmokų permokų nuvertėjimas, fiziniams asmenims vėluojant grąžinti šias permokas, ir atitinkamai kiekvienam dienų intervalui parinktas nuvertėjimo procentinis dydis. VSDF valdyba atsakė⁵⁴, kad gautinų sumų grupavimas ir grupei taikomi nuvertėjimo apskaičiavimo koeficientai pritaikyti gautinų socialinių išmokų permokų nuvertėjimo apskaitai įvertinus tai, kad dalis socialinių išmokų permokų gražintojų turi nemokumo problemų, tačiau tai pagrindžiančios informacijos nepateikė. Kadangi VSDF valdyba numato 2024 m. patvirtinti naują fondo apskaitos politiką, pasiūlė iš naujo įvertinti iš asmenų gautinų išmokų permokų nuvertėjimo požymiams nustatyti ir jam apskaičiuoti taikomų prielaidų tinkamumą ir priimtus galutinius sprendimus argumentuotai pagrįsti. Valdyba informavo⁵⁵, kad, rengdama apskaitos politiką, įvertins audito metu nustatytus pastebėjimus ir patikslins nuostatas, susijusias su išmokų permokų nuvertėjimu.
31. Atkreipėme dėmesį, jog VSDF teritoriniuose skyriuose dėl apskaitos programinės įrangos funkcionalumų trūkumo kiekvienos gautinos sumos nuvertėjimas yra skaičiuojamas didelės administracinės naštos reikalaujančiu ir didelę riziką dėl žmogaus klaidų keliančiu

⁵⁰ Finansų ministro 2005-05-25 įsakymas Nr. 1K-170, 2018-08-28 įsakymo Nr. 1K-298 redakcija.

⁵¹ Nepatikimiems mokėtojams nuvertėjimas skaičiuojamas 100 proc. neatsižvelgiant į pavėluotas grąžinti dienas.

⁵² 7-asis VSAFAS „Apskaitos politikos, apskaitinių įverčių keitimas ir klaidų taisymas“.

⁵³ Valstybės kontrolės 2024-04-08 el. paštu VSDF valdybai pateiktas prašymas.

⁵⁴ VSDF valdybos 2024-04-10 raštas Nr. (4.175E) I-3636.

⁵⁵ VSDF valdybos 2024-04-25 el. paštu pateikta informacija.

rankiniu būdu „Microsoft Excel“ dokumentuose, pagal kuriuos paskutinę ketvirčio datą bendromis nuvertėjimo sumomis FVS yra registruojamos ūkinės operacijos. Fondas konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinio 2023-12-31 duomenimis, užregistravo iš viso 11 578,2 tūkst. Eur gautinų išmokų permokų (įskaitant fondui padarytą žalą) ir 9 306,0 tūkst. Eur šių sumų nuvertėjimo sąnaudų.

32. Statistinės atsitiktinės atrankos būdu patikrinę 14 išmokų permokų nuvertėjimo skaičiavimo pavyzdžių, nustatėme sistemine klaidą: nesilaikant VSDF apskaitos politikos 398 p., iš asmenų gautinų išmokų permokų sumų nuvertėjimas faktiškai skaičiuojamas ne nuo kitos dienos, kai suėjo apskaitos politikoje nustatytas 30-ties dienų vėlavimo grąžinti skolą terminas, bet⁵⁶:
- ✓ nuo permokos nustatymo dienos (sprendimo priėmimo dienos), praėjus 30 dienų (11 atvejų), t. y. dar nesuėjęs 30 dienų vėlavimo grąžinti išmoką terminui;
 - ✓ asmens neinformavus (1 atvejis) apie nustatytą išmokos permoką (auditoriams nebuvo pateikta informacija, kad asmuo informuotas);
 - ✓ vykstant teisiniams procesams, kai dar nežinoma, ar asmuo bus pripažintas padariusiu žalą fondo biudžetui ir bus priteista grąžinti susidariusią permoką (2 atvejai).
33. Dėl to, kad išmokų permokų nuvertėjimas pradedamas skaičiuoti anksčiau nei apskaitos politikoje nustatyti terminai, fondo turtas yra nepagrįstai sumažinamas, o sąnaudos padidindamos. Atsižvelgdami į pirmiau išdėstytas aplinkybes, negalime patvirtinti:
- ✓ Kokia suma 2023 m. fondo metinių finansinių ataskaitų rinkinio konsoliduotųjų:
 - finansinės būklės ataskaitos pagal 2023-12-31 duomenis C.III.6 str. „Kitos gautinos sumos“ sumažintas fondo trumpalaikio turto likutis (2 272,2 tūkst. Eur iš 24 337,4 tūkst. Eur), o F. str. „Grynasis turtas“ – sumažinti grynojo turto (3 200 906,2 tūkst. Eur) ir jį sudarančių straipsnių likučiai;
 - veiklos rezultatų ataskaitos pagal 2023-12-31 duomenis ataskaitinio laikotarpio B str. „Pagrindinės veiklos sąnaudos“ (6 802 548,8 tūkst. Eur) ir B.VIII str. „Nuvertėjimo ir nurašytų sumų“ (4 210,5 tūkst. Eur) padidintos sąnaudos, susijusios su išmokų permokų nuvertėjimo ūkinių operacijų registravimu, ir straipsniuose C. „Pagrindinės veiklos perviršis ar deficitas“ (786 203,7 tūkst. Eur), H. „Grynasis perviršis ar deficitas prieš nuosavybės metodo įtaką“ (835 032,7 tūkst. Eur) ir J. „Grynasis perviršis ar deficitas“ (835 032,7 tūkst. Eur) sumažintas perviršis;
 - grynojo turto pokyčių ataskaitos pagal 2023-12-31 duomenis 8 ir 9 stulpelių 16 ir 17 eil. sumažintas sukauptas perviršis ir grynasis turtas;

⁵⁶ Pavyzdžiui, 2023-12-01 nustačius nelaimingo atsitikimo išmokos permoką, asmeniui 2023-12-12 buvo išsiųstas informacinis pranešimas, kuriuo prašoma grąžinti išmokos permoką per 30 dienų (pretenzija laikoma įteikta praėjus 5 dienoms nuo jos išsiuntimo dienos). Šios permokos nuvertėjimas nepagrįstai apskaičiuotas nuo jos nustatymo dienos (sprendimo priėmimo dienos), praėjus 30 dienų (2023-12-31), t. y. dar nesuėjęs 30 dienų vėlavimo terminui. Taip pat nustatėme 3 atvejus, kai, nustačius išmokos permoką, asmenys nebuvo informuoti (informaciniai pranešimai auditoriams nebuvo pateikti), tačiau po mėnesio nuo sprendimo priėmimo nepagrįstai pradėtas skaičiuoti išmokos permokos nuvertėjimas (iš jų 2 atvejais – nesibaigus teisiniams procesams).

- ✓ finansinių ataskaitų rinkinio aiškinamajame rašte pateiktos informacijos apie fondo kitas gautinas sumas, pagrindinės veiklos nuvertėjimo sąnaudas, perviršį ir grynąjį turtą (2, 8, 15 pastabos ir P2, P10) teisingumo.

1.1.4. Nepaaiškintas didesnis nei fondo finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkiniuose nurodytas einamųjų metų rezultato skirtumas

34. VSDF 2023 m. konsoliduotųjų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių aiškinamuosiuose raštuose atskleista informacija apie šių rinkinių rezultato skirtumus ir paaiškintos šių skirtumų priežastys. Aiškinamuosiuose raštuose nurodyta, kad fondo finansinių (II konsolidavimo lygio) ir fondo biudžeto vykdymo ataskaitų einamųjų metų rezultato skirtumas lygus 0,3 mln. Eur (dėl fondo ir administravimo įstaigų tarpusavio sandorių eliminavimo konsoliduojant finansines ataskaitas – 2,3 mln. Eur ir dėl fondo finansinių ataskaitų (III konsolidavimo lygio) rezultato ir biudžeto vykdymo ataskaitų rezultato skirtumo – 2,0 mln. Eur).
35. Nustatėme, kad VSDF finansinių (III konsolidavimo lygio) ir fondo biudžeto vykdymo ataskaitų rezultato skirtumas yra 2 061,6 tūkst. Eur, t. y. 60,4 tūkst. Eur didesnis nei jose nurodytas⁵⁷. VSDF valdyba negalėjo paaiškinti⁵⁸ šio skirtumo susidarymo priežasčių.
36. Analogiškas pastebėjimas buvo teiktas ir praėjusiais metais⁵⁹. Tuomet VSDF valdybą informavome, kad šios aplinkybės rodo vidaus kontrolės sistemos trūkumus, kuriuos valdybai tikslinga įvertinti, siekiant užtikrinti rizikos veiksnių, kurie ateityje gali lemti reikšmingą neatitiktį finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkiniuose, valdymą. VSDF valdyba paaiškino⁶⁰, jog darbuotojai buvo informuoti apie nustatytus skirtumus ir rekomenduota kontroliuoti finansinių įrašų registravimą pagal pateiktas metodikas, tačiau sprendimų dėl papildomų vidaus kontrolės priemonių priimta nebuvo. Pakartotinai nustatytos neatitiktys rodo, jog taikytos priemonės nebuvo pakankamos, siekiant užtikrinti, kad metiniuose finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkiniuose nepasikartotų tokie iškraipymai.
37. Dėl šių priežasčių negalime patvirtinti:
 - ✓ fondo 2023 m. finansinių ataskaitų rinkinio konsoliduotosios finansinės būklės ataskaitos pagal 2023-12-31 duomenis F str. „Grynasis turtas“ ir jį sudarančių straipsnių (IV. „Sukauptas perviršis ar deficitas“, IV.1 „Einamųjų metų perviršis ar deficitas“) likučių dalies (60,4 tūkst. Eur iš 3 200 906,2 tūkst. Eur) ir konsoliduotosios veiklos rezultatų ataskaitos pagal 2023-12-31 duomenis J str. „Grynasis perviršis ar deficitas“ tos pačios sumos perviršio;
 - ✓ atitinkamai fondo finansinių ataskaitų rinkinio aiškinamajame rašte pateiktos informacijos apie fondo einamųjų metų sukauptą rezultatą ir grynąjį turtą teisingumo (15 pastaba).

⁵⁷ Fondo finansinių (III konsolidavimo lygio) ir fondo biudžeto vykdymo ataskaitų rezultato skirtumas yra 2 001,2 tūkst. Eur (834 726,4 tūkst. Eur – 832 725,2 tūkst. Eur).

⁵⁸ 2024-04-05 raštas Nr. (1.78E) I-3494.

⁵⁹ Valstybinio audito ataskaita 2023-09-29 Nr. FAE-6.

⁶⁰ 2024-04-11 raštas Nr. (4.17E) I-3668 ir 2024-04-12 el. paštu pateikta informacija.

1.1.5. Nustatyti duomenų iškraipymai pinigų srautų ataskaitoje

Grįžusių išmokų sumomis (13,2 mln. Eur) nepagrįstai sumažintas išmokų pinigų srautas

38. 5-ojo VSAFAS⁶¹ 31 p. nustato, kad pinigų įplaukos ir išmokos per ataskaitinį laikotarpį pinigų srautų ataskaitoje pateikiamos, atskirai nurodant įplaukas ir išmokas, o pagal 17.6 p. kitoms įplaukoms, be išvardytų šiame papunktyje, priskiriamos gautos grąžintos finansavimo sumos, gautos kompensacijos, baudos, rinkliavos, gautos klaidingai pervestos sumos, atsitiktinai gautos įplaukos ir kitos šiame punkte nepaminėtos įplaukos, kurios savo esme priskiriamos prie pagrindinės veiklos įplaukų. Rengiant pinigų srautų ataskaitą, duomenys apie pinigų įplaukas ir išmokas gaunami iš viešojo sektoriaus subjektų apskaitos registru, t. y. nustatomi pagal pinigų, pinigų ekvivalentų sąskaitų apyvartas ir sąskaitų, susijusių su netiesioginiais pinigų srautais, likučių kitimą. Grįžusios pinigų sumos pinigų srautų ataskaitoje turi būti rodomos atskirai nuo išmokų ir atskleidžiamos pinigų srautų ataskaitos A.I.6 straipsnyje „Kitos įplaukos“⁶².
39. VSDF valdybos teritoriniai skyriai, nesivadovaudami 5-ojo VSAFAS 17.6 p., kitoms pinigų įplaukoms nepriskyrė pagrindinės veiklos pinigų įplaukų (iš viso 13 150,3 tūkst. Eur⁶³ grąžintų socialinio draudimo išmokų, išmokų iš valstybės biudžeto ir klaidingai pervestų sumų) ir šiomis sumomis sumažino išmokų pinigų srautą.
40. Dėl šios priežasties 2023 m. fondo metinių finansinių ataskaitų rinkinio:
- ✓ konsoliduotosios pinigų srautų ataskaitos pagal 2023-12-31 duomenis A.I.7 str. „Kitos įplaukos– nurodyti įplaukų pinigų srautai sumažinti 13 150,3 tūkst. Eur ir ta pačia suma sumažinti A.III str. „Išmokos“ išmokų pinigų srautai;
 - ✓ aiškinamajame rašte pateikta neteisinga informacija apie pinigų įplaukas ir išlaidas (21 pastaba).

Valiutos kurso pasikeitimo įtaka nurodyta 0,1 mln. Eur didesnė

41. Nesilaikant 5-ojo VSAFAS nuostatų⁶⁴, VSDF 2023 m. finansinių ataskaitų rinkinio konsoliduotojoje pinigų srautų ataskaitoje neteisingai nurodyta valiutų kurso pasikeitimo įtaka pinigų ir pinigų ekvivalentų likučiui.

⁶¹ 5-asis VSAFAS „Pinigų srautų ataskaita“.

⁶² Finansų ministerijos 2024-02-01 raštas Nr. 6K-24/757.

⁶³ Vilniaus sk. – 4 879 151,92 Eur; Kauno sk. – 3 302 986,73 Eur; Klaipėdos sk. – 1 957 354,54 Eur; Panevėžio sk. – 3010 773,60 Eur.

⁶⁴ 5-asis VSAFAS „Pinigų srautų ataskaita“, 35, 36 ir 37 p.

Turėjo būti nurodytas nerealizuotas valiutos kurso pokytis, susijęs su Vilniaus sk. užsienio valiutos likučiu kredito įstaigoje Lenkijos zlotais, nes kitose valiutinėse sąskaitose pinigų likučių, 2023-12-31 duomenimis, nebuvo⁶⁵.

42. Dėl šios priežasties 2023 m. fondo metinių finansinių ataskaitų rinkinio:

- ✓ konsoliduotosios pinigų srautų ataskaitos pagal 2023-12-31 duomenis D str. „Valiutos kursų pasikeitimo įtaka pinigų ir pinigų ekvivalentų likučiu“ nurodyta 102,0 tūkst. Eur didesnė valiutos kursų pasikeitimo įtaka, o A.III.4 str. „Socialinių išmokų“ nurodytas ta pačia suma mažesnis pagrindinės veiklos išmokų pinigų srautas;
- ✓ aiškinamajame rašte atitinkamai pateikta neteisinga informacija apie fondo pagrindinės veiklos pinigų srautus – išmokas (21 pastaba).

43. Pažymėtina, kad praėjusiais metais buvo teiktas⁶⁶ analogiškas pastebėjimas, tačiau klaidos kartojasi. VSDF valdybai, atsakingai už konsoliduotųjų ataskaitų rinkinių parengimą, pasiūlė⁶⁷ imtis priemonių, jog nustatyti apskaitos trūkumai teritoriniuose skyriuose būtų laiku pašalinami. Valdyba informavo⁶⁸, kad nustatytos klaidos bus ištaisytos iki 2024 m. fondo metinio finansinių ataskaitų rinkinio parengimo ir neturėtų kartotis, nes nuo 2024 m. fondo apskaita centralizuotai tvarkoma fondo valdyboje.

1.1.6. Metinių finansinių ataskaitų rinkinio aiškinamajame rašte yra atskleidimo trūkumų

44. Praėjusiais metais nustatėme⁶⁹, kad, nesivadovaujant 17-uju VSAFAS⁷⁰, atskaitinio laikotarpio pabaigoje 100 000 tūkst. Eur trumpalaikės investicijos nepagrįstai buvo pergrupuotos iš trumpalaikių investicijų straipsnio į straipsnį „Pinigai ir pinigų ekvivalentai“. VSDF valdyba, siekdama ištaisyti esmines praėjusių metų klaidas, investicinės veiklos pinigų srautus koregavo nesilaikydama 7-ojo VSAFAS⁷¹, nes klaidų taisymo neužregistravo tam skirtoje sąskaitoje (9 klasė) ir šios informacijos nepateikė metinių finansinių ataskaitų rinkinio aiškinamajame rašte (taisant klaidą konsoliduotosios pinigų srautų ataskaitos B.V str. „Terminuotųjų indėlių (padidėjimas) sumažėjimas“ 100 000,00 tūkst. Eur padidintas neigiamo terminuotųjų indėlių pokyčio pinigų srautas (-337 000,0 tūkst. Eur).

⁶⁵ Vilniaus skyriaus administruojamo išteklių fondo 2023 m. finansinio ataskaitų rinkinio pinigų srautų ataskaitos D str. „Valiutos kursų pasikeitimo įtaka pinigų ir pinigų ekvivalentų likučiu“ neteisingai nurodyta valiutų kurso pasikeitimo įtaka pinigų ir pinigų ekvivalentų likučiu, nes 102 079,02 Eur sumą sudaro 2023 m. 101 988,37 Eur realizuotas valiutos kursų pokytis, susijęs su mokamomis pensijomis užsienio valiuta. Šiame straipsnyje turėjo būti nurodytas 90,65 Eur nerealizuotas valiutos pokytis, kuris susijęs su Vilniaus sk. užsienio valiutos likučiu kredito įstaigoje Lenkijos zlotais.

⁶⁶ Valstybinio audito ataskaita 2023-09-29 Nr. FAE-6. 2022 m. finansinių ataskaitų rinkinio konsoliduotosios pinigų srautų ataskaitos pagal 2022-12-31 duomenis D str. „Valiutos kursų pasikeitimo įtaka pinigų ir pinigų ekvivalentų likučiu“ nurodyta 26,8 tūkst. Eur didesnė valiutos kursų pasikeitimo įtaka, o A.III.12 str. „Kitos išmokos“ nurodytas ta pačia suma mažesnis pagrindinės veiklos išmokų pinigų srautas. Aiškinamajame rašte atitinkamai pateikta neteisinga informacija apie fondo pagrindinės veiklos išlaidas ir kitas išmokas (21 pastaba).

⁶⁷ Valstybės kontrolės 2024-03-28 pateiktas siūlymas.

⁶⁸ VSDF valdybos 2024-04-25 el. paštu pateikta informacija.

⁶⁹ Valstybinio audito ataskaita 2023-09-29 Nr. FAE-6.

⁷⁰ 17-asis VSAFAS „Finansinis turtas ir finansiniai įsipareigojimai“, 5.23, 5.26 ir 9 p.

⁷¹ 7-asis VSAFAS „Apskaitos politikos, apskaitinių įverčių keitimas ir klaidų taisymas“, 19 ir 27 p.

45. 2023 m. fondo metinių finansinių ataskaitų rinkinio aiškinamajame rašte (23 pastaboje) klaidingai nurodyta, kad VSDF administravimo įstaigų neapibrėžtąjį turtą – 6 146,8 tūkst. Eur – sudaro turtas dėl teisminių procesų, įrodančių netinkamą skolinių įsipareigojimų VSDF vykdymą. Šį turtą sudaro gautinos sumos pagal užsienio valstybių kompetentingoms institucijoms pateiktus kompensavimo reikalavimus už išmokėtas nedarbo socialinio draudimo išmokas. Nesivadovaujant 18-ojo VSAFAS 58 p., aiškinamajame rašte ir lentelėje „Neapibrėžtojo turto grupės paskutinę ataskaitinio laikotarpio dieną, išskyrus tuos atvejus, kai tikimybė gauti turtą yra maža“ (P25) nėra pateiktas šio neapibrėžtojo turto pobūdis, gautino turto gavimo laiko neapibrėžtumo požymiai ir turto gavimo tikimybė.
46. Prieš sudarant fondo metines finansines ataskaitas, VSDF valdybą informavome⁷², kad aiškinamajame rašte reikėtų atskleisti aplinkybes, jog ūkinių operacijų (pensijų) sumoms apskaičiuoti naudotas ne Lietuvos banko ar Europos Centrinio Banko paskutinis paskelbtas euro ir užsienio valiutos (Rusijos rublio) santykis⁷³, kaip nustato teisės aktai, o komercinio banko nustatytas santykis. Ši informacija aiškinamajame rašte nėra atskleista.

1.1.7. Kiti pastebėjimai

Darbuotojams neapskaičiuotas darbo užmokestis už komandiruotėje praleistas poilsio dienas

47. Nustatėme, kad VSDF taiko ydingą praktiką, nes visais tikrintais atvejais darbuotojams, 2023 m. vykusiems į komandiruotes, nebuvo apskaičiuotas darbo užmokestis už komandiruotėje praleistas poilsio dienas⁷⁴. Darbo laiko apskaitos žiniaraščiuose šios dienos pažymėtos kaip komandiruotėje praleistos dienos (nenurodžius laiko valandomis) ir už jas darbuotojams buvo išmokėti dienpinigiai. Informavome VSDF valdybą⁷⁵, kad tokių atvejų tiek 2023 m., tiek ankstesniais laikotarpiais gali būti daugiau. VSDF valdyba informavo⁷⁶, kad iki 2024-06-30 planuoja atrinkus darbuotojus, kuriems nebuvo išmokėtas darbo užmokestis už komandiruotes poilsio dienomis, patikslinti darbo laiko apskaitos žiniaraščius (įrašyti darbuotojų komandiruotėje praleistą laiką valandomis), komandiruočių įsakymus ir išmokėti darbuotojams priklausančią darbo užmokesčio dalį.

⁷² Valstybės kontrolės 2024-03-20 el. paštu VSDF valdybai pateikta informacija.

⁷³ Europos Centrinis Bankas nuo 2022-03-02 nebeskelbia euro ir Rusijos rublio santykio (iki atskiro pranešimo). Atitinkamai šis santykis nėra skelbiamas ir Lietuvos banko interneto svetainėje. Paskutinis Lietuvos banko euro ir Rusijos rublio santykis paskelbtas 2022-03-02 ir sudaro 117,2010 Rub/Eur.

⁷⁴ Patikrinę komandiruotiems darbuotojams apskaičiuotą darbo užmokestį, nustatėme, kad visiems 6 atrinktiems darbuotojams, kurie komandiruotėje praleido poilsio dienas, už šias dienas neapskaičiuota iš viso 1 246,57 Eur darbo užmokesčio (skaičiavimams atlikti naudota 8 val. darbo laiko trukmė), neapskaičiuotos nuo šio darbo užmokesčio mokėtinos socialinio draudimo įmokos ir įmokos į kitus fondus. Taikant šią praktiką, nesilaikoma DK 107 str. 4 d., 144 str. ir Vyriausybės 2004-04-29 nutarimo Nr. 526 „Dėl dienpinių ir kitų komandiruočių išlaidų apmokėjimo“.

⁷⁵ Valstybės kontrolės 2024-03-27 el. paštu VSDF valdybai pateikta informacija.

⁷⁶ Fondo valdybos 2024-04-08 ir 2024-04-25 el. paštu pateikta informacija.

Išlaidų priskyrimas reprezentacinėms išlaidoms turėtų būti patikslintas

48. Vyriausybės nutarimu ⁷⁷ patvirtintos Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšų naudojimo reprezentacinėms išlaidoms taisyklės (taisyklės). Vadovaujantis jomis patvirtintas Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto lėšų naudojimo reprezentacinėms išlaidoms tvarkos aprašas nustato VSDF biudžeto lėšų naudojimą reprezentacinėms išlaidoms VSDF administravimo įstaigose. Valstybinio socialinio draudimo fondo veiklos sąnaudų, investicinės ir finansinės veiklos planavimo valdymo tvarkos aprašo⁷⁸ 1 priede nustatyta, kad reprezentacinėms sąnaudoms (1.3.12 straipsnis) priskiriamos prekių ir paslaugų įsigijimo išlaidos, vadovaujantis taisyklėmis, taip pat prie šių išlaidų priskiriamas mokestis už narytę tarptautinėse organizacijose, darbo susitikimų su fondo administravimo įstaigų, profsąjungos, Valstybinio socialinio draudimo fondo tarybos atstovais išlaidos.
49. Atkreipėme VSDF valdybos dėmesį ⁷⁹, jog reprezentacinėms išlaidoms VSDF administravimo įstaigos priskyrė ir įstaigų darbuotojų vidinių susirinkimų, ir fondo administravimo įstaigų darbuotojų darbo susitikimų išlaidas, kurios neatitinka VSDF atstovavimo išorėje (užsienyje ar šalies viduje) turinio. Toks išlaidų priskyrimas reprezentacinėms turėtų būti peržiūrėtas.
50. Vadovaujantis 24 VSAFAS⁸⁰ 3.1 ir 22.1 p., prie darbo užmokesčio ir socialinio draudimo sąnaudų priskiriamas darbo užmokestis pinigais ir (arba) natūra pagal darbo sutartis ar kitus mokėjimą už darbą ar tarnybą reglamentuojančius teisės aktus. GPMĮ reglamentuotas pajamų natūra pripažinimas, iš su darbo santykiais arba jų esmę atitinkančiais santykiais susijusio asmens gautų pajamų natūra apmokestinimas ir deklaravimas. Informavome VSDF valdybą⁸¹, kad dalis VSDF administravimo įstaigų reprezentacinių išlaidų (pvz., vardiniai kuponai) priskirtina darbo užmokesčiui natūra, tačiau fondo apskaitoje šios sąnaudos registruotos kitų paslaugų, o ne darbo užmokesčio ar socialinio draudimo sąnaudų straipsnyje.
51. Atkreipiame dėmesį, kad Valstybės kontrolė, atlikusi 2023 metų valstybės ataskaitų rinkinio finansinį auditą, Finansų ministerijai rekomendavo patikslinti reprezentacinių ir viešinimo išlaidų apibrėžtį esamuose teisės aktuose ir šių išlaidų atskleidimą ataskaitų rinkiniuose⁸².

1.2. Biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinyje yra reikšmingų duomenų iškraipymų

52. Fondo biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio 2023-12-31 duomenimis, 2023 m. fondas gavo 7 147 605,5 tūkst. Eur pajamų ir patyrė 6 312 879,1 tūkst. Eur išlaidų, einamųjų metų

⁷⁷ Vyriausybės 2002-06-17 nutarimas Nr. 919 (2013-05-22 nutarimo Nr. 455 redakcija).

⁷⁸ VSDF valdybos direktoriaus 2023-12-22 įsakymas Nr. V-518.

⁷⁹ Valstybės kontrolės 2024-04-02 el. paštu VSDF valdybai pateikta informacija.

⁸⁰ 24-asis VSAFAS „Su darbo santykiais susijusios išmokos“.

⁸¹ Ten pat.

⁸² Valstybės kontrolės 2024-04-29 raštas Nr. SD-(110-9.1.1-E-6196)-405.

rezultatas – 834 726,4 tūkst. Eur. Tiek fondo finansinės, tiek biudžeto vykdymo pajamų ir išlaidų ataskaitos sudaromos tuo pačiu kaupimo principu (skiriasi tik duomenų aibės). Todėl 2023 m. fondo metinių finansinių ataskaitų rinkinyje nustatyti iškraipymai (ataskaitos 1.1 poskyris, 1–37 p.) turi įtakos ir metinių biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinyje pateiktiems duomenims. Visų nustatytų duomenų iškraipymų įtaka pateikta 5 priede, [48–50 psl.](#)

53. Atsižvelgę į tai, 2023 m. fondo metinių biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinyje:

✓ negalime patvirtinti:

- kokia suma pajamų ir išlaidų ataskaitos pagal 2023-12-31 duomenis 1.6 str. „Asignavimai iš valstybės biudžeto“ sumažintos pajamos iš valstybės biudžeto, 2 str. „Išlaidos“ sumažintos išlaidos (6 197 365,3 tūkst. Eur) socialinio draudimo išmokoms (2.1–2.5 str.), o 3 str. „Einamųjų metų rezultatas“ (834 726,4 tūkst. Eur) padidintas einamųjų metų rezultatas dėl neužregistruotų gavėjų nepasiekusių socialinio draudimo periodinių ir vienkartinių išmokų;
- kokia suma pajamų ir išlaidų ataskaitos pagal 2023-12-31 duomenis 2.4 str. „Nedarbo išmokų socialiniam draudimui“ sumažintos ar padidintos nedarbo išmokų sąnaudos (384 813,3 tūkst. Eur) ir 3 str. „Einamųjų metų rezultatas“ – einamųjų metų rezultatas (834 726,4 tūkst. Eur) dėl netikslaus užsienio valstybėse dirbusių asmenų gautų draudžiamųjų pajamų ir nedarbo draudimo laikotarpių vertinimo;
- kokia suma pajamų ir išlaidų ataskaitos pagal 2023-12-31 duomenis 2.7 str. „Neatgautinos ir abejotinais atgautinos sumos“ nurodytos didesnės socialinio draudimo išmokų permokų nuvertėjimo sumų sąnaudos (9 306,0 tūkst. Eur) ir kokia suma nurodytas mažesnis 3 str. „Einamųjų metų rezultatas“ einamųjų metų rezultatas (834 726,4 tūkst. Eur);
- pajamų ir išlaidų ataskaitos pagal 2022-12-31 duomenis 3 str. „Einamųjų metų rezultatas“ nurodyto einamųjų metų rezultato dalies (60,4 tūkst. Eur) teisingumo dėl nepaaiškinto rezultato skirtumo tarp metinių finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių;
- ✓ biudžeto pajamų ir išlaidų ataskaitos pagal 2023-12-31 duomenis 2.3 str. „Nedarbo socialiniam draudimui“ išlaidos (384 813,3 tūkst. Eur) padidintos 6 928,9 tūkst. Eur ir 3 str. „Einamųjų metų rezultatas“ nurodytas rezultatas (834 726 357 tūkst. Eur) ta pačia suma sumažintas, ekstrapoliuota atsitiktinė klaida dėl išmokėtos ir neperskaičiuotos (neanuliuotos) nedarbo išmokos;
- ✓ biudžeto pajamų ir išlaidų ataskaitos pagal 2023-12-31 duomenis 2.4 str. „Nedarbo socialiniam draudimui“ išlaidos sumažintos 14,7 tūkst. Eur didesne suma; 3 str. „Einamųjų metų rezultatas“ nurodytas rezultatas ta pačia suma didesnis dėl nedarbo išmokų sąnaudų, užregistruotų ne tą ataskaitinį laikotarpį;
- ✓ aiškinamajame rašte:
 - neatskleista informacija apie 100 000,0 tūkst. Eur investicinės veiklos pinigų srautų klaidos taisymą (2.6 str. „Įplaukos, gautos pardavus akcijas, obligacijas, kitus vertybinius popierius“; 4 str. „Grynų pinigų ir jų ekvivalentų pokytis“; 5.2 str. „Pokytis“) (V dalis);

- atitinkamai pateikta netiksli informacija apie fondo socialinio draudimo išmokų išlaidas, investicinės veiklos pinigų srautus, grynąjį fondo turtą ir finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių skirtumus (IV, VI ir VII dalys).

1.3. Rezervinis fondas didėja

54. Teisinis reglamentavimas⁸³, siekiant užtikrinti VSDF biudžeto stabilumą, nustato prievolę kasmet kaupti rezervo fondą. Šio rezervo piniginiai ištekliai gali būti naudojami valstybinio socialinio draudimo išmokoms finansuoti tik išskirtiniais atvejais: vadovaujantis Fiskalinės sutarties įgyvendinimo konstituciniu įstatymu nustačius ir paskelbus išskirtines aplinkybes ir kai dėl jų atsiradimo nepakanka atitinkamos VSDF biudžeto valstybinio socialinio draudimo rūšies pajamų⁸⁴. Kiekvienais biudžetiniais metais pagal atitinkamus finansinius rodiklius⁸⁵ nustatyta tvarka⁸⁶ apskaičiuojama į Rezervinį fondą pervestina įplaukų dalis.
55. 2023 m. VSDF konsoliduotųjų ataskaitų rinkinio duomenimis⁸⁷, ataskaitinio laikotarpio pabaigoje Valstybinio socialinio draudimo rezervo fondas sudarė 2 713,7 mln. Eur. 2023 m. Rezervinis fondas (712 333,2 tūkst. Eur) pagal naudotus duomenis apskaičiuotas teisingai ir laiku pervestas į Valstybės išdo sąskaitą. Rezervinis fondas tebekaupiamas. Palyginus su 2022 m., Rezervinis fondas išaugo 751 ,5 mln. Eur, arba 27,7 proc. Tai sudarė 43 proc. fondo 2023 m. išlaidų sumos ir 3,8 proc. BVP (72,1 mlrd. Eur⁸⁸). Remiantis Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos atlikta užsienio šalių praktikos analize⁸⁹, ilgalaikiam finansavimui (dėl demografinių pokyčių) užtikrinti rezervo dydis sudaro nuo 8 iki 35 proc. šalies BVP⁹⁰, trumpalaikiam finansavimui užtikrinti (dėl ekonominių svyravimų) rezervo dydis gali sudaryti nuo 1 iki 7 proc. šalies BVP⁹¹. Socialinės apsaugos ir darbo ministerija prognozuoja iki 2026 m. pabaigos VSDF rezervo fondo augimą iki 4 214,0 mln. Eur⁹² (5 proc. BVP arba 51,6 proc. metinių fondo išlaidų).

⁸³ Valstybinio socialinio draudimo įstatymas, 35 str.

⁸⁴ Valstybinio socialinio draudimo rezervinio fondo sudarymo ir valdymo nuostatai, 29.1 p., Vyriausybės 2017-06-14 nutarimas Nr. 438 (2022-03-02 nutarimo Nr. 181 redakcija).

⁸⁵ Ten pat, 3 p. Rezervo fonde kaupiamos įplaukos: atitinkamų metų VSDF įplaukų dalis, viršijanti VSDF įprastinės ir investicinės veiklos išlaidas, įsipareigojimų pagal finansinės nuomos (lizingo) sutartis išlaidas ir metų pabaigoje negrąžintų paskolų sumą, susidaranti įvertinus kasos apyvartos lėšų pokytį; pajamos, gautos investavus Rezervinio fondo lėšas; pajamos, gautos už Rezervinio fondo lėšų likutį kredito įstaigos, kaip ji apibrėžta Lietuvos Respublikos finansų įstaigų įstatyme, sąskaitoje; kitos teisėtai gautos pajamos.

⁸⁶ Atitinkamų metų VSDF įplaukų dalis, viršijanti VSDF įprastinės ir investicinės veiklos išlaidas, įsipareigojimų pagal finansinės nuomos (lizingo) sutartis išlaidas ir metų pabaigoje negrąžintų paskolų sumą, susidaranti įvertinus kasos apyvartos lėšų pokytį.

⁸⁷ VSDF 2023 metų konsoliduotojo finansinio ataskaitų rinkinio finansinės būklės ataskaitos F.II str. „Rezervai“ ir konsoliduotojo biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio 2023 m. pinigų įplaukų ir išlaidų ataskaitos 5.1.1, 5.2.1 ir 5.3.1 str. Rezervinio fondo lėšos metų pradžioje, pokytis ir Rezervinio fondo lėšos metų pabaigoje.

⁸⁸ Finansų ministerijos duomenys, prieiga per internetą <https://finmin.lrv.lt/lt/aktualus-valstybes-finansu-duomenys/ekonomines-raidos-scenarijus/>.

⁸⁹ Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos 2024-04-30 el. paštu pateikti duomenys.

⁹⁰ Rezervinio fondo dydis užsienio šalyse ilgalaikiam finansavimui užtikrinti: Portugalijoje 8,5 proc., Švedijoje 31,8 proc., Suomijoje 33,6 proc., Liuksemburge 33,6 proc., Airijoje (siekis) 45 proc., Norvegijoje 7,5 proc.

⁹¹ Rezervinio fondo dydis užsienio šalyse trumpalaikiam finansavimui užtikrinti: Lenkijoje 2,5 proc., Slovakijoje 1,3 proc., Bulgarijoje 2,8 proc., Ispanijoje 0,2 proc.

⁹² Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos 2024-04-23 el. paštu pateikti prognozuojami rodikliai.

2. GARANTINIO FONDO ATASKAITŲ RINKINIO VERTINIMAS

2.1. Finansinių ataskaitų rinkinys visais reikšmingais atžvilgiais teisingas

56. Fondo 2023 metų finansinių ataskaitų rinkinio reikšmingų duomenų iškraipymų nenustatėme – duomenys visais reikšmingais⁹³ atžvilgiais yra teisingi, tačiau atkreipiame dėmesį į VSAFAS nesilaikymo ar laikymosi ne visa apimtimi atvejus, dėl kurių pastebėjimai buvo teikti ir praėjusio audito metu ir į kuriuos turėtų būti atsižvelgta rengiant fondo kitų ataskaitinių laikotarpių ataskaitas.
57. Nustatėme, kad fondo palūkanos ir delspinigiai už pavėluotas socialines įmokas parodyti klaidingame pinigų srautų ataskaitos straipsnyje⁹⁴, neatskleista ir neteisingai atskleista informacija apie gautinas sumas⁹⁵, ne visais atvejais atskleistos priežastys, lėmusios reikšmingus pokyčius, lyginant su praėjusiu ataskaitiniu laikotarpiu⁹⁶, grynojo turto pokyčių ataskaita neatitinka nustatytos formos, pateikta ne visa privaloma informacija apie finansavimo sumas⁹⁷. Apie visus nustatytus iškraipymus VSDF valdyba informuota audito metu⁹⁸.
58. VSDF valdyba 2023 m. įgyvendino jai teiktą rekomendaciją⁹⁹, susijusią su visų sąnaudų ir įsipareigojimų užregistravimu fondo apskaitoje. Buvo identifikuotos ankstesniais laikotarpiais paskirtos ir gavėjų nepasiekusios išmokos, apskaitoje atlikti koreguojamieji įrašai ir, 2023 m. pabaigos duomenimis, gavėjams išmokėta 142,7 tūkst. Eur¹⁰⁰.

⁹³ Žr. šios ataskaitos 2 priedą „Audito apimtis ir metodai“.

⁹⁴ Pagal 5-ojo VSAFAS „Pinigų srautų ataskaita“ 17.5 ir 17.6 p., turėtų būti rodoma pinigų srautų ataskaitos straipsnyje A.I.5 „Gautos palūkanos“, tačiau rodoma straipsnyje A.I.6 „Kitos įplaukos“.

⁹⁵ Nesivadovaujant 17-ojo VSAFAS 86, 95.1 ir 95.2 p. nuostatomis, nenurodytos gautinų sumų, kurių nuvertėjimas pripažintas, nuvertėjimo pripažinimo priežastys, o P10 priede „Informacija apie per vienus metus gautinas sumas“ neteisingai pateikta ataskaitinio ir praėjusio ataskaitinio laikotarpių informacija apie gautinas sumas: per vienus metus gautinos sumos (1 eilutės 3 ir 6 stulpeliuose) nurodytos ne įsigijimo savikaina, o įvertinus jų nuvertėjimą, 2 eilutėje atitinkamai šių sumų nuvertėjimo duomenys nepateikti.

⁹⁶ Fondo apskaitoje taikomas reikšmingumo kriterijus yra 0,1 proc. finansinių metų fondo turto vertės. 2023 m. jis sudaro 160,1 tūkst. Eur. Pagal 6-ojo VSAFAS 15 p. reikalavimus, aiškinamajame rašte turi būti nurodytos priežastys, jei finansinių ataskaitų straipsnių sumos, palyginti su praėjusiu ataskaitiniu laikotarpiu, reikšmingai pasikeitė. Nustatėme, kad aiškinamajame rašte neatskleistos priežastys, dėl kurių reikšmingai padidėjo gautini mokesčiai ir socialinės įmokos (599,3 tūkst. Eur, arba 9,2 proc.).

⁹⁷ Pagal 20-ojo VSAFAS 37 p., žemesniojo lygio aiškinamajame rašte turi būti pateikta tokia informacija apie finansavimo sumas: pagal šaltinį, tikslią paskirtį ir jų pokyčius per ataskaitinį laikotarpį pagal šio standarto 4 ir 5 prieduose pateiktas formas. Aiškinamojo rašto 7 priedo lentelėje „Finansavimo sumos pagal šaltinį, tikslią paskirtį ir jų pokyčius per ataskaitinį 2023 m. laikotarpį“ nepateikta 5 eil. 12 stulp. suma (stulpeliai nenumėruoti), o lentelėje, kurioje pateikiama informacija apie finansavimo sumų likučius (lentelė be pavadinimo), neužpildyti 1 eil. 6 ir 7 stulp. (stulpeliai nenumėruoti).

⁹⁸ 2024-03-27, 2024-04-08, 2024-04-09, 2024-04-10, 2024-04-16, 2024-04-17 el. paštu.

⁹⁹ 2023-09-29 valstybinio audito ataskaita Nr. FAE-8. Siekiant teisingos socialinių išmokų sąnaudų apskaitos, VSDF valdybai rekomendavome (2022-07-27 raštu Nr. SD-(120-9.1.1-E-6117)-764) išmokų taikomojoje sistemoje įdiegti funkcionalumus arba parinkti kitas priemones, užtikrinančias visų duomenų apie priimtus sprendimus dėl išmokų bankrutuojančių, bankrutavusių ar dėl bankroto likviduotų įmonių darbuotojams skyrimo perkėlimą / registravimą Finansų valdymo sistemoje reikiamu laiku.

¹⁰⁰ Pagal VSDF valdybos 2024-04-16 el. laišku pateiktą informaciją.

2.2. Biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinys visais reikšmingais atžvilgiais teisingas

59. Fondo biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio 2023-12-31 duomenimis, 2023 m. fondas gavo 43 574,5 tūkst. Eur įplaukų ir patyrė 17 892,9 tūkst. Eur išlaidų. Visais reikšmingais¹⁰¹ atžvilgiais šio rinkinio duomenys yra teisingi, tačiau atkreipiame dėmesį į nustatytus informacijos atskleidimo trūkumus, nedarančius įtakos auditoriaus nuomonei, į kuriuos turėtų būti atsižvelgta rengiant fondo kitų ataskaitinių laikotarpių ataskaitas. Apie visus nustatytus išskaidymus VSDF valdyba informuota audito metu¹⁰².
60. Pagal išteklių fondų biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio sudarymo taisyklių reikalavimus¹⁰³, vienas jo sudarymo tikslų – nurodyti išteklių fondo lėšų sąmatos nevykdymo ir (arba) reikšmingų sąmatos vykdymo skirtumų, lyginant su patvirtinta sąmata ir su praėjusio ataskaitinio laikotarpio sąmatos vykdymo duomenimis, priešastis. Ši informacija turi būti pateikiama rinkinio aiškinamajame rašte. Fondo biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio aiškinamajame rašte neatskleistos priešastys, dėl kurių iš darbdavių gautos lėšos Garantinio fondo administratoriaus reikalavimams tenkinti yra reikšmingai mažesnės nei patvirtintoje sąmatoje¹⁰⁴. Pastebėjimas dėl priešastčių neatskleidimo buvo teiktas ir praėjusiais metais.
61. Pagal taisyklių reikalavimus¹⁰⁵, išteklių fondo biudžeto vykdymo ataskaitų duomenys turi būti palyginami su finansinių ataskaitų duomenimis: jo įplaukos ir išlaidos lėšų sąmatos vykdymo ataskaitoje turi būti palyginamos su pinigų srautų ataskaitoje pateiktais duomenimis, o jeigu yra ataskaitų duomenų skirtumų, jų paaiškinimas turi būti pateikiamas aiškinamajame rašte. Fondo biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio aiškinamajame rašte nėra pateikta fondo įplaukų ir išlaidų skirtumų, palygintų su fondo finansinio ataskaitų rinkinio pinigų srautų ataskaitos duomenimis, paaiškinimų¹⁰⁶.

¹⁰¹ Žr. šios ataskaitos 2 priedą „Audito apimtis ir metodai“.

¹⁰² 2024-04-08 ir 2024-04-10 el. paštu.

¹⁰³ Finansų ministro 2014-12-16 įsakymas Nr. 1K-461, 5.4, 13 p.

¹⁰⁴ Fondo apskaitoje taikomas reikšmingumo kriterijus yra 0,1 proc. finansinių metų fondo turto vertės. 2023 m. jis sudaro 160,1 tūkst. Eur. Iš darbdavių gautos lėšos yra 356,6 tūkst. Eur. mažesnės, lyginant su patvirtinta sąmata.

¹⁰⁵ Finansų ministro 2014-12-16 įsakymas Nr. 1K-461, 6, 6.2 ir 13.5 p.

¹⁰⁶ 2023 m. Garantinio fondo kitos teisėtai gautos lėšos sudaro 410,8 tūkst. Eur: iš jų, pagal sąmatos vykdymo ataskaitos aiškinamojo rašto duomenis, 92,6 tūkst. Eur sudaro kitos įplaukos. Pagal 2024-04-09 fondo administratoriaus raštu Nr. (1.78E) I-3584 pateiktus paaiškinimus, šią sumą sudaro gautos išmokų iš Garantinio fondo permokos – 91,4 tūkst. Eur, gautos netektų pajamų kompensavimo permokos – 9,1 tūkst. Eur, žala fondui – 1,0 tūkst. Eur, iš Užimtumo tarnybos gautas praėjusių metų finansavimo grąžinimas – 90,8 tūkst. Eur ir į valstybės biudžetą grąžintos finansavimo sumos – 99,8 tūkst. Eur. Fondo sąmatos vykdymo aiškinamajame rašte neatskleista, ar buvo sudengtos fondo įplaukos ir pervestos sumos.

3. ILGALAIKIO DARBO IŠMOKŲ FONDO ATASKAITŲ RINKINIO VERTINIMAS

3.1. Finansinių ataskaitų rinkinyje dėl klaidingų pradinių likučių yra reikšmingų duomenų iškraipymų

62. Ilgalaikio darbo išmokų fondo finansinių ataskaitų rinkinys ne visais reikšmingais atžvilgiais sudarytas vadovaujantis VSAFAS. Nustatėme praėjusio ataskaitinio laikotarpio (2022-12-31) reikšmingų¹⁰⁷ duomenų (trumpalaikių įsipareigojimų, socialinių išmokų sąnaudų ir perviršio) iškraipymų finansinės būklės, veiklos rezultatų ir grynojo turto pokyčių ataskaitose bei atitinkamos aiškinamojo rašto informacijos iškraipymų. Juos lėmė praėjusio audito metu nustatytas sąnaudų užregistravimas ne tą ataskaitinį laikotarpį ir atidėjinių apskaičiavimas nesivadovaujant jų skaičiavimo tvarkos aprašu¹⁰⁸. Taip pat išlieka aktualūs pastebėjimai dėl informacijos atskleidimo aiškinamajame rašte, kurie nedaro įtakos nuomonei, tačiau į kuriuos turėtų būti atsižvelgta rengiant fondo kitų ataskaitinių laikotarpių ataskaitas: dėl gautinų sumų, kurių nuvertėjimas pripažintas, nuvertėjimo pripažinimo priešasčių neatskleidimo¹⁰⁹ ir dėl ne visais atvejais atskleistų priešasčių, lėmusių reikšmingus¹¹⁰ pokyčius, lyginant su praėjusiu ataskaitiniu laikotarpiu¹¹¹. Apie visus nustatytus iškraipymus VSDF valdyba informuota audito metu¹¹². Nustatytų duomenų iškraipymų įtaka pateikta 6 priede (51–52 psl.).
63. VSDF valdyba 2023 m. įgyvendino jai teiktą rekomendaciją¹¹³, susijusią su visų sąnaudų ir įsipareigojimų užregistravimu fondo apskaitoje. Buvo identifikuotos ankstesniais laikotarpiais paskirtos ir gavėjų nepasiekusios išmokos, apskaitoje atlikti koreguojamieji įrašai ir, 2023 m. pabaigos duomenimis, gavėjams išmokėta 18,5 tūkst. Eur¹¹⁴.

¹⁰⁷ Žr. šios ataskaitos 3 priedą „Audito apimtis ir metodai“.

¹⁰⁸ 2023-09-29 valstybinio audito ataskaita Nr. FAE-7 „2022 metų ilgalaikio darbo išmokų fondo finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių finansinio audito rezultatai“.

¹⁰⁹ 17-asis VSAFAS „Finansinis turtas ir finansiniai įsipareigojimai“, 95.2 p.

¹¹⁰ Fondo apskaitoje taikomas reikšmingumo kriterijus yra 0,1 proc. finansinių metų fondo turto vertės. 2023 m. jis sudaro 179,3 tūkst. Eur.

¹¹¹ Pagal 6-ojo VSAFAS 15 p. reikalavimus, aiškinamajame rašte turi būti nurodytos priešastys, jei finansinių ataskaitų straipsnių sumos, palyginti su praėjusiu ataskaitiniu laikotarpiu, reikšmingai pasikeitė. Nustatėme, kad aiškinamajame rašte neatskleistos priešastys, dėl kurių reikšmingai sumažėjo sukauptos mokėtinos sumos (295,0 tūkst. Eur, arba 77,4 proc.).

¹¹² El. paštu: 2024-03-27 Nr. SD-(110-9.1.2-E-6195)-312, 2024-04-05, 2024-04-10.

¹¹³ Siekiant teisingos socialinių išmokų sąnaudų apskaitos, VSDF valdybai rekomendavome (2022-06-17 raštu Nr. SD-(120-9.1.1-E-6119)-496) išmokų taikomojoje sistemoje įdiegti funkcionalumus, užtikrinančius visų duomenų apie priimtus sprendimus dėl ilgalaikio darbo ir sankcijų taikymo išmokų skyrimo perkėlimą į Finansų valdymo sistemą reikiamu laiku.

¹¹⁴ Pagal VSDF valdybos 2024-04-15 el. laišku pateiktą informaciją.

3.2. Biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinys visais reikšmingais atžvilgiais teisingas

64. Fondo biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio 2023-12-31 duomenimis, 2023 m. fondas gavo 43 303,2 tūkst. Eur įplaukų ir patyrė 12 132,5 tūkst. Eur išlaidų. Visais reikšmingais¹¹⁵ atžvilgiais šio rinkinio duomenys yra teisingi.

4. FINANSŲ MINISTERIJA RENGIA NAUJĄ VALSTYBĖS SOCIALINIAMS FONDAMS SKIRTĄ VIEŠOJO SEKTORIAUS APSKAITOS IR FINANSINĖS ATSKAITOMYBĖS STANDARTĄ

65. 2022 m. VSDF ataskaitų rinkinio valstybinio audito ataskaitoje pateikėme informaciją, kad, nors 2024 metų valstybės socialinių fondų biudžetai bus sudaryti kaupimo principu, tačiau, atsiskaitydama už 2024 metus, VSDF valdyba dar teiks po du tuo pačiu kaupimo principu parengtus valstybės socialinių fondų ataskaitų rinkinius (finansinių ataskaitų ir biudžeto vykdymo ataskaitų), nes Finansų ministerija dar nėra parengusi VSAFAS pakeitimų, reglamentuosiančių biudžeto vykdymo duomenų atskleidimą metiniame ataskaitų rinkinyje. Ministerija planavo iki 2023 m. pabaigos parengti atskirą valstybės socialiniams fondams skirtą viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartą, kurio nuostatos būtų taikomos atsiskaitant dėl 2026 metų¹¹⁶ (dar būtina pritaikyti VSAKIS šių rinkinių konsolidavimui į nacionalinį ataskaitų rinkinį).
66. Iki suplanuotos datos standarto parengti nespėta. Finansų ministerijos duomenimis¹¹⁷, yra parengtas 32-ojo VSAFAS „Valstybės socialinių fondų ataskaitų rinkiniai“ projektas, kuris tikslinamas¹¹⁸. Patikslintas projektas bus įtrauktas į artimiausio VSAFAS komiteto posėdžio darbotvarkę (planuojamas š. m. gegužės mėn.).

5. VYKSTA PARENGIAMIEJI VSDF VEIKLOS OPTIMIZAVIMO DARBAI

67. 2017 m. valstybinio audito metu nustatėme¹¹⁹, kad dėl įstaigų suskirstymo į atskirus juridinius asmenis patiriama pridėtinės vertės nesukuriančių nereikalingų fondo administravimo sąnaudų. Ataskaitų konsolidavimo procese tuo metu dalyvavo VSDF valdyba ir 12 jai pavaldžių fondo administravimo įstaigų, kurios sudarė 38 vnt. finansinių

¹¹⁵ Žr. šios ataskaitos 3 priedą „Audito apimtis ir metodai“.

¹¹⁶ 2024-05-13 Finansų ministerijos raštas Nr. 6K-24/2816.

¹¹⁷ Finansų ministerijos 2024-04-08 pateikta informacija.

¹¹⁸ Standarto projektas svarstytas 2024-02-14 VSAFAS komiteto posėdyje, pateikta pastabų.

¹¹⁹ Valstybinio audito ataskaita, 2018-10-01 Nr. FA-2018-P-6-4-8-1.

ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių. Siekiant optimizuoti fondo veiklą ir supaprastinti fondo valdymo struktūrą, valstybinio audito ataskaitoje Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai pateikėme rekomendaciją į vieną juridinį asmenį sujungti 13 šiuo metu veikiančių fondo administravimo įstaigų.

68. Įgyvendinant šią rekomendaciją, nuo 2018 metų VSDF juridinių asmenų skaičius buvo sumažintas nuo 13 iki 5, centralizuota dalis funkcijų¹²⁰, šiuo metu centralizuojama išmokų mokėjimo funkcija – kuriamas atskiras Mokėjimų centras, kuris taps visų VSDF išmokų mokėjimo centru. Nuosekliai centralizuojant funkcijas, rengiamoje VSDF 2025–2028 m. strategijoje planuojama numatyti konkrečias priemones, darbus ir terminus pokyčiams įgyvendinti. VSDF valdyba numato, kad 2028 m. bus sudarytos prielaidos ir parengta tinkama aplinka VSDF tapti vienu juridiniu asmeniu¹²¹.

6. GARANTINIO IR ILGALAIKIO DARBO IŠMOKŲ FONDŲ PINIGAIS SIŪLOMA FINANSUOTI AKTYVIOS DARBO RINKOS POLITIKOS PRIEMONES

69. Į Garantinį ir Ilgalaikio darbo išmokų fondus darbdaviai moka 0,16 proc. dydžio įmokas nuo darbuotojams apskaičiuotų pajamų, nuo kurių skaičiuojamos valstybinio socialinio draudimo įmokos¹²². Fonduose sukauptų pinigų likučiai kasmet auga. Garantinio fondo pinigų likutis 2023 m. pabaigoje buvo 151,6 mln. Eur (iš jų 147,5 mln. Eur investuota, investavimo pajamos – 3,7 mln. Eur). Ilgalaikio darbo išmokų fondo pinigų likutis 2023 m. pabaigoje buvo 170,1 mln. Eur (iš jų 164,9 mln. Eur investuota, investavimo pajamos – 3,9 mln. Eur).
70. Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, įvertinusi fondų biudžetuose planuojamas laisvas lėšas, tarptautinę praktiką, pagal kurią šalių aktyvios darbo rinkos politikos priemonių (toliau – ADRP) išlaidos yra didesnės, o finansavimo šaltiniai – įvairesni (Lietuvoje į ADRP investuojamos tik Europos Sąjungos lėšos)¹²³, ir ADRP efektyvumą¹²⁴, siūlo iš šių fondų finansuoti dalį ADRP lėšų, tam iš kiekvieno jų kasmet skiriant iki

¹²⁰ Fondo valdyboje atliekamos funkcijos: nuo 2021 m. – informacinių technologijų infrastruktūros ir turto priežiūros, ūkio ir turto priežiūros; nuo 2024 m. – VSDF finansų apskaita.

¹²¹ VSDF valdybos 2024-04-11 el. paštu pateikta informacija.

¹²² Garantijų darbuotojams jų darbdaviui tapus nemokiam ir ilgalaikio darbo išmokų įstatymas, 5 str. 3 d. ir 14 str. 3 d.

¹²³ Pagal 2023-08-16 el. paštu iš Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos gautus paaiškinimus.

¹²⁴ Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Lietuvos Respublikos Vyriausybei teikto lydraščio „Dėl Lietuvos Respublikos įstatymų projektų“ (2023-09-19 Nr. 23-11234(2)) aiškinamajame rašte nurodoma, kad, EBPO tyrimo duomenimis (2019 m.), ADRP priemonių efektyvumas yra 2,0–2,6 karto didesnis nei socialinės paramos. Kai ADRP priemonėse dalyvavęs asmuo įsidarbina: 1) dalis priemonėms įgyvendinti panaudotų išlaidų grąžinama įsidarbinusiam asmeniui mokant tiesioginius mokesčius; 2) auga asmens šeimos vartojimas, gerėja gyvenimo kokybė ir per netiesioginius mokesčius (mokėdamas pridėtinės vertės mokestį) jis dar grąžina dalį išlaidų; 3) auga asmens socialinis aktyvumas; 4) mažėja socialinių rizikų (nusikalstamumo, priklausomybių ir pan.) tikimybė. Apie 60 % ADRP priemonėse dalyvavusių asmenų teigia, kad be šių priemonių jų galimybės įsitvirtinti darbo rinkoje labai mažos.

10 mln. Eur¹²⁵. Ministerijos vertinimu, dalį fondų lėšų skiriant žmogiškajam kapitalui, jos ekonomiškai atsipirktų tiek mokant mokesčius, tiek nepatiriant išlaidų¹²⁶. Atsižvelgiant į tai, užregistruotas įstatymo pakeitimo projektas¹²⁷, jame nurodant, kad lėšos iš šių fondų būtų skiriamos pagal Trišalės tarybos¹²⁸ rekomendaciją Užimtumo įstatyme nustatytais sąlygomis ir pagal Užimtumo tarnybos pateiktas paraiškas (įstatymo įsigaliojimo data 2024-07-01).

Valstybės kontrolierius

Mindaugas Macijauskas

¹²⁵ Ten pat. Nurodoma, kad Užimtumo tarnybos skaičiavimu, ADRP priemonėms skiriant 20 mln. Eur, ekonominė ir socialinė nauda būtų: 23,1 mln. Eur – grynoji ekonominė nauda, 13,5 mln. Eur – papildomai sukuriama pridėtinė vertė (išreikšta vidutine 6 mėn. sumokėtų mokesčių suma) ir išmokų sutaupymas: 1 mln. Eur socialinių pašalpų ir 3,8 mln. Eur nedarbo socialinio draudimo išmokų. Jei bent 2 000 asmenų pradėtų dirbti legaliai, jie valstybės biudžetą papildytų apie 6,5 mln. Eur per metus, sumokėdami įmokas ir mokesčius.

¹²⁶ Pagal 2024-04-12 el. paštu iš Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos gautus paaiškinimus.

¹²⁷ Garantijų darbuotojams jų darbdaviui tapus nemokiam ir ilgalaikio darbo išmokų įstatymo Nr. XII-2604 1 ir 31 straipsnių pakeitimo ir Įstatymo papildymo 92 straipsniu įstatymo projektas, 2023-07-26 Nr. 23-11238 (su 2024-03-29 pakeitimu Nr. XIVP-3263(2)).

¹²⁸ Lietuvos Respublikos darbo kodekso patvirtinimo, įsigaliojimo ir įgyvendinimo įstatymas, 2016-09-14 Nr. XII-2603, 185 str.

PRIEDAI

Valstybinio audito ataskaitos
„2023 metų valstybės socialinių fondų
ataskaitų rinkinio finansinio audito
rezultatai“
1 priedas

Audito apimtis ir metodai

Valstybinio socialinio draudimo fondo metinių ataskaitų rinkinys

Audituotas 2023 metų konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinys:

- ✓ konsoliduotoji finansinės būklės ataskaita pagal 2023-12-31 duomenis;
- ✓ konsoliduotoji veiklos rezultatų ataskaita pagal 2023-12-31 duomenis;
- ✓ konsoliduotoji pinigų srautų ataskaita pagal 2023-12-31 duomenis;
- ✓ konsoliduotoji grynojo turto pokyčių ataskaita pagal 2023-12-31 duomenis;
- ✓ konsoliduotųjų finansinių ataskaitų aiškinamasis raštas.

Audituotas 2023 metų konsoliduotųjų biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinys:

- ✓ konsoliduotoji fondo biudžeto pajamų ir išlaidų ataskaita pagal 2023-12-31 duomenis
- ✓ konsoliduotoji 2023 m. pinigų įplaukų ir išlaidų ataskaita;
- ✓ fondo biudžeto 2023 m. vykdymo aiškinamasis raštas.

Pavaldžios, kontroliuojamos ir (ar) konsoliduojamos įstaigos:

- ✓ Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos;
- ✓ fondo valdybos teritoriniai skyriai: Vilniaus, Kauno, Klaipėdos, Panevėžio.

Auditui taikytas reikšmingumas:

- ✓ 38 489,7 tūkst. Eur – konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinio finansinės būklės ir grynojo turto pokyčių ataskaitai;
- ✓ 63 128,8 tūkst. Eur – konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinio veiklos rezultatų, piniginių srautų ataskaitoms ir konsoliduotųjų biudžeto vykdymo ataskaitų rinkiniui.

Reikšmingu dalyku 2023 m. fondo metiniame finansinių ataskaitų rinkinyje yra laikomas iškraipymas ar jų visuma, viršijanti 1 proc. pagal finansinės būklės ataskaitos 2023-12-31 duomenis nurodyto turto (tai sudarė 3 848 973,3 tūkst. Eur). Reikšmingu dalyku 2023 m. konsoliduotųjų ataskaitų rinkinyje (veiklos rezultatų ir pinigų srautų ataskaitose) ir 2023 m. konsoliduotųjų biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinyje yra laikomas iškraipymas ar jų visuma, viršijanti 1 proc. konsoliduotojoje biudžeto pajamų

ir išlaidų ataskaitoje pagal 2023-12-31 duomenis nurodytų faktinių išlaidų (tai sudarė 6 312 879,1 tūkst. Eur). Kokybiškai reikšmingais laikomi ir mažesni iškraipymai, kurie yra svarbūs informacijos vartotojui dėl jų pobūdžio, aplinkybių ar konteksto, kuriems esant jie atsirado. Kokybiškai reikšmingu dalyku yra laikomas ir svarbiausių vidaus kontrolės priemonių nebuvimas ar jų nesilaikymas.

Audito apimties apribojimai:

- ✓ audito apimties apribojimų nebuvo.

Auditas atliktas:

- ✓ pagal tarptautinius aukščiausiųjų audito institucijų standartus¹²⁹, kurie apima tarptautinius audito standartus (TAS)¹³⁰;
- ✓ siekiant gauti pakankamą užtikrinimą, kad finansinėse ir biudžeto vykdymo ataskaitose nėra reikšmingų iškraipymų. Visiškas užtikrinimas neįmanomas dėl įgimtų audito ir vidaus kontrolės apribojimų ir to fakto, kad netikrinome visų (100 proc.) ūkinių operacijų, ūkinių įvykių ir sudarytų sandorių.

Audito apimtis ir metodai

2023 m. pradžios ir pabaigos turto ir atitinkamai finansavimo sumų, įsipareigojimų ir grynojo turto likučiai:

2023 m. pradžioje turto likutis buvo iš viso 2 940 003,5 tūkst. Eur, finansavimo sumų – 179,2 tūkst. Eur, įsipareigojimų – 573 950,9 tūkst. Eur, grynojo turto – 2 365 873,4 tūkst. Eur. 2023 m. pabaigoje turto likutis buvo iš viso 3 848 973,3 tūkst. Eur, finansavimo sumų – 86,3 tūkst. Eur, įsipareigojimų – 647 980,8 tūkst. Eur, grynojo turto – 3 200 906,2 tūkst. Eur.

2023 m. gautos pajamos ir patirtos sąnaudos:

2023 m. gauta pagrindinės veiklos pajamų – 7 588 755,5 tūkst. Eur, patirta pagrindinės veiklos sąnaudų – 6 802 548,8 tūkst. Eur.

2023 m. gautos įplaukos ir patirtos išlaidos:

2023 m. gauta 7 095 707,7 tūkst. Eur pagrindinės veiklos pinigų įplaukų ir patirta 6 311 041,7 tūkst. Eur išlaidų; gauta 3 642 067,8 tūkst. Eur kitos veiklos pinigų įplaukų ir patirta 3 595 492,4 tūkst. Eur išlaidų. Investicinės veiklos pinigų įplaukos – 627 482,7 tūkst. Eur, išlaidos – 1 325 801,8 tūkst. Eur; finansinės veiklos pinigų išlaidos – 871,2 tūkst. Eur.

Vertintos sritys ir atliktos procedūros dėl 2023 metų ataskaitų rinkinių duomenų

Atlikus audituojamo subjekto veiklos, apskaitos ir vidaus kontrolės sistemų tyrimą, nustatytos sritys, kuriose egzistuoja reikšmingo iškraipymo rizika:

- per vienerius metus gautinos sumos, ilgalaikių atidėjinių einamųjų metų dalis ir trumpalaikiai atidėjiniai, sukauptos mokėtinos sumos, grynasis turtas (sukauptas perviršis ir deficitai), pagrindinės veiklos sąnaudos (socialinių išmokų (išskaitant iš valstybės biudžeto gautinas sumas ir finansavimo pajamas pensijų bendrajai daliai ir išmokoms iš valstybės biudžeto finansuoti), nuvertėjimo ir nurašytų sumų), apskaitos politikos keitimo ir esminių apskaitos klaidų taisymo įtaka.

Sritys, kuriose vertintas vidaus kontrolės procedūrų efektyvumas (atliktas kontrolės testavimas):

- Pasinaudota 2022 m. audito metu atlikto vidaus kontrolės procedūrų efektyvumo vertinimo rezultatais: atliekant 2022 m. VSDF konsoliduotųjų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų auditą, daryti pajamų iš draudėjų ir apdraustųjų pagrindinių kontrolės priemonių, skirtų užtikrinti, kad šios sumos būtų pagrįstos tinkamais dokumentais, apskaitos registruose užregistruojamos laiku, teisingos vertės, tinkamose sąskaitose ir teisingai nurodytos finansinėse ataskaitose, kontrolės testai.
- Pasinaudota 2021 m. audito metu atlikto vidaus kontrolės procedūrų efektyvumo vertinimo rezultatais: atliekant 2021 m. VSDF konsoliduotųjų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų auditą, daryti kontrolės testai pensijų išmokų srityje – pagrindinių kontrolės priemonių, skirtų užtikrinti, kad šios sumos būtų pagrįstos tinkamais dokumentais, apskaitos registruose užregistruojamos laiku, teisingos vertės, tinkamose sąskaitose ir teisingai nurodytos finansinėse ataskaitose, kontrolės testai.

Sritys, kuriose atliktos pagrindinės audito procedūros (detalieji testai ir (ar) analitinės procedūros):

- Turto srityje, siekiant gauti baigtumo, tikrumo, buvimo, įvertinimo ir atskleidimo tvirtinimus, atlikti vidutinės ir didelės apimties detalieji testai ir analitinės procedūros. Vertinta: ilgalaikio ir trumpalaikio turto inventorizacijos atlikimo tinkamumas; ilgalaikio

¹²⁹ 2000–2899-ieji TAAIS „Finansinio audito standartai“, prieiga per internetą: <https://www.valstybeskontrolė.lt/LT/post/15649/> (žiūrėta 2024-04-21).

¹³⁰ Tarptautinės buhalterijų federacijos Tarptautinių audito ir užtikrinimo standartų valdybos išleisti tarptautiniai audito standartai (Lietuvos auditorių rūmų (iki 2017-02-28) ir Audito, apskaitos, turto vertinimo ir nemokumo valdymo tarnybos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (nuo 2017-03-01) išversti į lietuvių kalbą, prieiga per internetą: <https://avnt.lrv.lt/lt/teisine-informacija/teises-aktai/auditas> (žiūrėta 2024-04-21).

Audito apimtis ir metodai

finansinio turto (ilgalaikių investicijų ir po vieno metų gautinų sumų), trumpalaikių investicijų ir per vienus metus gautinų sumų, gautinų išmokų permokų nurašymo / nuvertėjimo, grynojo turto (pinigų ir pinigų ekvivalentų, rezervinio fondo), grynojo turto, neapibrėžto turto ūkinių operacijų registravimas apskaitos registruose (laiku, teisingos vertės, esant pagrindžiamiesiems dokumentams, darant tinkamus įrašus apskaitoje). Audito tikslais iš kredito įstaigų gauta informacija apie fondo turto (pinigų) likučius, esančius 2023-12-31 šių kredito įstaigų sąskaitose.

- Įsipareigojimų srityje, siekiant gauti baigtumo, tikrumo, buvimo, įvertinimo ir atskleidimo tvirtinimus, atlikti vidutinės apimties detalieji testai ir analitinės procedūros. Vertinta: ilgalaikių ir trumpalaikių įsipareigojimų inventorizacijos atlikimo tinkamumas; mokėtinų socialinių išmokų, mokėtinų sumų į biudžetus ir fondus, grąžintinų mokesčių, įmokų ir jų permokų, sukauptų mokėtinų sumų, ūkinių operacijų registravimas apskaitos registruose (laiku, teisingos vertės, esant pagrindžiamiesiems dokumentams, darant tinkamus įrašus apskaitoje).
- Pajamų srityje, siekiant gauti baigtumo, tikrumo, buvimo, įvertinimo ir atskleidimo tvirtinimus, atlikti mažos ir vidutinės apimties detalieji testai ir analitinės procedūros. Vertinta: pajamų iš draudėjų, apdraustųjų, savarankiškai dirbančių asmenų pripažinimas, įvertinimas ir su jomis susijusių gautinų sumų registravimas (laiku, teisingomis sumomis, esant tinkamiems pagrindžiamiesiems dokumentams, darant tinkamus įrašus apskaitoje); finansavimo sumų iš valstybės biudžeto išmokoms finansuoti registravimas (laiku, teisingomis sumomis, esant tinkamiems pagrindžiamiesiems dokumentams, darant tinkamus įrašus apskaitoje); investicinės veiklos pajamų registravimas (įskaitant dėl valiutos kurso pasikeitimo, mokant pensijas užsienyje gyvenantiems asmenims); pateikimas ataskaitose.
- Sąnaudų srityje, siekiant gauti baigtumo, tikrumo, įvertinimo ir atskleidimo tvirtinimus, atlikti mažos ir vidutinės apimties detalieji testai ir analitinės procedūros. Vertinta: darbo užmokesčio ir socialinio draudimo, kitų paslaugų (reprezentacinių) sąnaudų, kitų sąnaudų, socialinių išmokų (pensijų, ligos, motinystės, nedarbo, nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų), iš valstybės biudžeto finansuojamų išmokų sąnaudų pripažinimas ir registravimas (tą ataskaitinį laikotarpį, kurį jos buvo patirtos, pagrįstumas, tikrumas, užregistravimas teisingos vertės, tinkamose sąskaitose); su jomis susijusių įsipareigojimų (mokėtinų išmokų) registravimas laiku, teisinga suma, atitinkančia nurodytas pagrindžiamuosiuose dokumentuose; pateikimas ataskaitose.
- Gautų ir panaudotų finansavimo sumų iš valstybės biudžeto registravimas, atlikti detalieji testai ir analitinės procedūros (laiku, teisingomis sumomis, esant tinkamiems pagrindžiamiesiems dokumentams, darant tinkamus įrašus apskaitoje); pateikimas ataskaitose.
- Metinių konsoliduotųjų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų sudarymas – atliktos pagrindinės procedūros, siekiant gauti atskleidimo tvirtinimus.

Bendras ataskaitų rinkinio vertinimas:

Įvertinta:

- taikomų apskaitos metodų tinkamumas ir apskaitinių vertinimų bei susijusių vadovybės atskleidimų pagrįstumas;
- bendras (konsoliduotųjų) finansinių ataskaitų pateikimas, struktūra ir turinys, įskaitant atskleidimus, ir tai, ar šiose ataskaitose pagrindžiantys sandoriai ir įvykiai pateikti taip, kad atitiktų VSAFAS reikalavimus;
- bendras (konsoliduotųjų) biudžeto vykdymo ataskaitų pateikimas, struktūra ir turinys ir tai, ar šiose ataskaitose pagrindžiantys sandoriai ir įvykiai pateikti taip, kad atitiktų biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio pateikimo reikalavimus.

Valstybinio audito ataskaitos
 „2023 metų valstybės socialinių
 fondų ataskaitų rinkinio finansinio
 audito rezultatai“
 2 priedas

Audito apimtis ir metodai

Garantinio fondo metinių ataskaitų rinkinys

Audituotas 2023 metų finansinių ataskaitų rinkinys:

- ✓ finansinės būklės ataskaita, veiklos rezultatų ataskaita, grynojo turto pokyčių ataskaita, pinigų srautų ataskaita ir aiškinamasis raštas, parengti pagal 2023-12-31 duomenis.

Audituotas 2023 metų biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinys:

- ✓ lėšų sąmatos vykdymo 2023-12-31 ataskaita ir jos aiškinamasis raštas.

Pavaldžios, kontroliuojamos ir (ar) konsoliduojamos įstaigos:

- ✓ fondas neturi pavaldžių, kontroliuojamų ar konsoliduojamų įstaigų.

Auditui taikytas reikšmingumas:

- ✓ Reikšmingu dalyku 2023 metų fondo ataskaitų rinkinyje yra laikomas iškraipymas ar jų visuma, viršijanti 2 proc. pagrindinės veiklos sąnaudų (tai sudarė 342,9 tūkst. Eur). Kokybiškai reikšmingais laikomi ir mažesni iškraipymai, kurie yra svarbūs informacijos vartotojui dėl jo pobūdžio, aplinkybių ar konteksto, kuriems esant jie atsirado. Kokybiškai reikšmingu dalyku yra laikomas ir svarbiausių vidaus kontrolės priemonių nebuvimas ar jų nesilaikymas.

Audito apimties apribojimai:

- ✓ pažymime, kad audito apimtis nebuvo ribojama.

Auditas atliktas:

- ✓ pagal tarptautinius aukščiausiųjų audito institucijų standartus¹³¹, kurie apima tarptautinius audito standartus (TAS)¹³²;
- ✓ siekiant gauti pakankamą užtikrinimą, kad ataskaitose nėra reikšmingų iškraipymų. Visiškas užtikrinimas neįmanomas dėl įgimtų audito ir vidaus kontrolės apribojimų ir to fakto, kad netikrinome visų (100 proc.) ūkinių operacijų, ūkinių įvykių ir sudarytų sandorių.

Audito apimtis ir metodai

2023 m. pradžios ir pabaigos turto ir atitinkamai finansavimo sumų, įsipareigojimų ir grynojo turto likučiai:

- 2023 m. pradžioje turto buvo 133 464,8 tūkst. Eur, pabaigoje – 160 106,9 tūkst. Eur;

- 2023 m. pradžioje ir pabaigoje finansavimo sumų – 0,0 tūkst. Eur;

¹³¹ 2000–2899-iejį TAAIS „Finansinio audito standartai“, prieiga per internetą: <https://www.valstybeskontrole.lt/LT/post/15649/> (žiūrėta 2024-04-15).

¹³² Tarptautinės buhalterijų federacijos Tarptautinių audito ir užtikrinimo standartų valdybos išleisti tarptautiniai audito standartai (Lietuvos auditorių rūmų (iki 2017-02-28) ir Audito, apskaitos, turto vertinimo ir nemokumo valdymo tarnybos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (nuo 2017-03-01) išversti į lietuvių kalbą, prieiga per internetą: <https://avnt.lrv.lt/lt/teisine-informacija/teises-aktai/auditas> (žiūrėta 2024-04-15).

Audito apimtis ir metodai

- 2023 m. pradžioje įsipareigojimų buvo 922,4 tūkst. Eur, pabaigoje – 749,1 tūkst. Eur;
- 2023 m. pradžioje grynojo turto buvo 132 542,4 tūkst. Eur, pabaigoje – 159 357,8 tūkst. Eur.

2023 m. gautos pajamos ir patirtos sąnaudos:

Fondas gavo 39 611,0 tūkst. Eur pagrindinės veiklos pajamų (2,1 tūkst. Eur sudarė finansavimo pajamos dėl 2023 metais nustatytos netektų pajamų kompensavimo permokos panaikinimo ir 39 608,9 tūkst. Eur – socialinių įmokų pajamos) ir patyrė 17 146,8 tūkst. Eur pagrindinės veiklos sąnaudų, iš jų:

- 30,4 tūkst. Eur sudarė nuvertėjimo ir nurašytų sumų sąnaudos;
- 16 868,7 tūkst. Eur sudarė socialinių išmokų sąnaudos;
- 247,8 tūkst. Eur sudarė kitos sąnaudos.

2023 m. gautos įplaukos ir patirtos išlaidos:

Fondas gavo 43 574,5 tūkst. Eur įplaukų, iš jų:

- 39 247,5 tūkst. Eur – darbdavių įmokų;
- 243,4 tūkst. Eur – lėšų, gautų iš darbdavių Garantinio fondo administratoriaus reikalavimams tenkinti;
- 3 672,8 tūkst. Eur – pajamos už investuotas laikinai laisvas fondo lėšas;
- 410,8 tūkst. Eur – kitos teisėtai gautos lėšos.

Fondas patyrė 17 892,9 tūkst. Eur išlaidų, iš jų:

- 17 625,5 tūkst. Eur – išmokos darbuotojams;
- 32,4 tūkst. Eur – paraiškų parengimo ir banko operacijų išlaidos;
- 228,0 tūkst. Eur – fondo administravimo išlaidos;
- 7,0 tūkst. Eur – laikinai laisvų lėšų investavimo išlaidos.
- Lėšų likutis ataskaitinio laikotarpio pradžioje – 125 963,4 tūkst. Eur, pabaigoje – 151 645,0 tūkst. Eur.

Vertintos sritys ir atliktos procedūros dėl 2023 metų ataskaitų rinkinių duomenų

Atlikus audituojamo subjekto veiklos, apskaitos ir vidaus kontrolės sistemų tyrimą, nustatytos sritys, kuriose egzistuoja reikšmingo iškraipymo rizika:

- Sričių, kuriose egzistuoja reikšmingo iškraipymo rizika, nenustatyta.

Sritys, kuriose vertintas vidaus kontrolės procedūrų efektyvumas (atliktas kontrolės testavimas):

- 2022 m. audito metu socialinių išmokų sąnaudų / išlaidų srityje (taip pat apima susijusių mokėtinų sumų ir pinigų sritį) atliktas vidaus kontrolės procedūrų testavimas, skiriant ir išmokant išmokas bankrutuojančių ir bankrutavusių įmonių darbuotojams: naudotasi atlikto testavimo rezultatais.

Sritys, kuriose atliktos pagrindinės audito procedūros (detalieji testai ir (ar) analitinės procedūros):

- Turto (trumpalaikių investicijų ir pinigų), finansinės ir investicinės veiklos bei laikinai laisvų lėšų investavimo išlaidų srityse, siekiant gauti baigtumo, tikrumo, buvimo, įvertinimo ir atskleidimo tvirtinimus, atlikti didelės apimties detalieji testai.
- Įsipareigojimų (trumpalaikių) srityse, siekiant gauti baigtumo, tikrumo, įvertinimo ir atskleidimo tvirtinimus, atlikti mažos ir vidutinės apimties detalieji testai ir pagrindinės analitinės procedūros.
- Įplaukų / pajamų ir gautinų sumų srityje, siekiant gauti baigtumo, tikrumo, įvertinimo ir atskleidimo tvirtinimus, atlikti vidutinės apimties detalieji testai ir pagrindinės analitinės procedūros.
- Išlaidų / sąnaudų srityje, siekiant gauti baigtumo, tikrumo, įvertinimo ir atskleidimo tvirtinimus, atlikti mažos apimties detalieji testai ir pagrindinės analitinės procedūros.
- Neapibrėžtojo turto srityje, siekiant gauti baigtumo, įvertinimo ir atskleidimo tvirtinimus, atlikti mažos apimties detalieji testai ir pagrindinės analitinės procedūros.
- Metinių ataskaitų sudarymas – atliktos pagrindinės analitinės procedūros, siekiant gauti baigtumo, įvertinimo ir atskleidimo tvirtinimą.

Bendras ataskaitų rinkinio vertinimas:

Įvertinta:

- taikomų apskaitos metodų tinkamumas ir apskaitinių vertinimų bei susijusių vadovybės atskleidimų pagrįstumas;
- bendras finansinių ataskaitų pateikimas, struktūra ir turinys, įskaitant atskleidimus, ir tai, ar šiose ataskaitose pagrindžiantys sandoriai ir įvykiai pateikti taip, kad atitiktų VSAFAS reikalavimus;
- bendras biudžeto vykdymo ataskaitų pateikimas, struktūra ir turinys ir tai, ar šiose ataskaitose pagrindžiantys sandoriai ir įvykiai pateikti taip, kad atitiktų biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio pateikimo reikalavimus.

Valstybinio audito ataskaitos
 „2023 metų valstybės socialinių
 fondų ataskaitų rinkinio finansinio
 audito rezultatai“
 3 priedas

Audito apimtis ir metodai

Ilgalaikio darbo išmokų fondo metinių ataskaitų rinkinys

Audituotas 2023 metų finansinių ataskaitų rinkinys:

- ✓ finansinės būklės ataskaita, veiklos rezultatų ataskaita, grynojo turto pokyčių ataskaita, pinigų srautų ataskaita ir aiškinamasis raštas, parengti pagal 2023-12-31 duomenis.

Audituotas 2023 metų biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinys:

- ✓ lėšų sąmatos vykdymo 2023-12-31 ataskaita ir jos aiškinamasis raštas.

Pavaldžios, kontroliuojamos ir (ar) konsoliduojamos įstaigos:

- ✓ fondas neturi pavaldžių, kontroliuojamų ar konsoliduojamų įstaigų.

Auditui taikytas reikšmingumas:

- ✓ Reikšmingu dalyku 2023 metų fondo ataskaitų rinkinyje yra laikomas iškraipymas ar jų visuma, viršijanti 2 proc. pagrindinės veiklos sąnaudų (tai sudarė 236,6 tūkst. Eur). Kokybiškai reikšmingais laikomi ir mažesni iškraipymai, kurie yra svarbūs informacijos vartotojui dėl jo pobūdžio, aplinkybių ar konteksto, kuriems esant jie atsirado. Kokybiškai reikšmingu dalyku yra laikomas ir svarbiausių vidaus kontrolės priemonių nebuvimas ar jų nesilaikymas.

Audito apimties apribojimai:

- ✓ pažymime, kad audito apimtis nebuvo ribojama.

Auditas atliktas:

- ✓ pagal tarptautinius aukščiausiųjų audito institucijų standartus¹³³, kurie apima tarptautinius audito standartus (TAS)¹³⁴;
- ✓ siekiant gauti pakankamą užtikrinimą, kad ataskaitose nėra reikšmingų iškraipymų. Visiškas užtikrinimas neįmanomas dėl įgimtų audito ir vidaus kontrolės apribojimų ir to fakto, kad netikrinome visų (100 proc.) ūkinių operacijų, ūkinių įvykių ir sudarytų sandorių.

Audito apimtis ir metodai

2023 m. pradžios ir pabaigos turto ir atitinkamai finansavimo sumų, įsipareigojimų ir grynojo turto likučiai:

- 2023 m. pradžioje turto buvo 146 784,4 tūkst. Eur, pabaigoje – 179 303,0 tūkst. Eur;

- 2023 m. pradžioje ir pabaigoje finansavimo sumų – 0,0 tūkst. Eur;

¹³³ 2000–2899-iejį TAAIS „Finansinio audito standartai“, prieiga per internetą: <https://www.valstybeskontrolė.lt/LT/post/15649/> (žiūrėta 2024-04-15).

¹³⁴ Tarptautinės buhalterijų federacijos Tarptautinių audito ir užtikrinimo standartų valdybos išleisti tarptautiniai audito standartai (Lietuvos auditorių rūmų (iki 2017-02-28) ir Audito, apskaitos, turto vertinimo ir nemokumo valdymo tarnybos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (nuo 2017-03-01) išversti į lietuvių kalbą, prieiga per internetą: <https://avnt.lrv.lt/lt/teisine-informacija/teises-aktai/auditas> (žiūrėta 2024-04-15).

Audito apimtis ir metodai

- 2023 m. pradžioje įsipareigojimų buvo 726,9 tūkst. Eur, pabaigoje – 207,1 tūkst. Eur;
- 2023 m. pradžioje grynojo turto buvo 146 057,5 tūkst. Eur, pabaigoje – 179 095,9 tūkst. Eur.

2023 m. gautos pajamos ir patirtos sąnaudos:

Fondas gavo 39 819,0 tūkst. Eur socialinių įmokų pajamų ir patyrė 11 828,6 tūkst. Eur pagrindinės veiklos sąnaudų, iš jų:

- 42,1 tūkst. Eur sudarė nuvertėjimo ir nurašytų sumų sąnaudos;
- 11 547,1 tūkst. Eur sudarė socialinių išmokų sąnaudos;
- 239,4 tūkst. Eur sudarė kitos sąnaudos.

2023 m. gautos įplaukos ir patirtos išlaidos:

Fondas gavo 43 303,2 tūkst. Eur įplaukų, iš jų:

- 39 359,9 tūkst. Eur – darbdavių įmokų;
- 3 864,9 tūkst. Eur – pajamos už investuotas laikinai laisvas fondo lėšas;
- 78,4 tūkst. Eur – kitos teisėtai gautos lėšos.

Fondas patyrė 12 132,5 tūkst. Eur išlaidų, iš jų:

- 11 905,2 tūkst. Eur – išmokos darbuotojams;
- 227,3 tūkst. Eur – fondo administravimo išlaidos.

Lėšų likutis ataskaitinio laikotarpio pradžioje – 138 936,1 tūkst. Eur, pabaigoje – 170 106,8 tūkst. Eur.

Vertintos sritys ir atliktos procedūros dėl 2023 metų ataskaitų rinkinių duomenų

Atlikus audituojamo subjekto veiklos, apskaitos ir vidaus kontrolės sistemų tyrimą, nustatytos sritys, kuriose egzistuoja reikšmingo iškraipymo rizika:

- Sričių, kuriose egzistuoja reikšmingo iškraipymo rizika, nenustatyta.

Sritys, kuriose vertintas vidaus kontrolės procedūrų efektyvumas (atliktas kontrolės testavimas):

- 2022 m. audito metu ilgalaikio darbo išmokų sąnaudų / išlaidų srityje (taip pat apima susijusias mokėtinų socialinių išmokų, sukauptų mokėtinų sumų ir pinigų sritis) atliktas vidaus kontrolės procedūrų, skirtų užtikrinti, kad operacijos tikrai įvyko, yra susijusios su audituojamu subjektu, užregistruotos tinkama verte ir pagal apskaitos principus bei taisykles (taip pat tinkamą ataskaitinį laikotarpį ir tinkamose sąskaitose), testavimas: naudotasi atlikto testavimo rezultatais.

Sritys, kuriose atliktos pagrindinės audito procedūros (detalieji testai ir (ar) analitinės procedūros):

- Turto (trumpalaikių investicijų ir pinigų), finansinės ir investicinės veiklos bei laikinai laisvų lėšų investavimo išlaidų srityse, siekiant gauti baigtumo, tikrumo, buvimo, įvertinimo ir atskleidimo tvirtinimus, atlikti didelės apimties detalieji testai.
- Įsipareigojimų (trumpalaikių) srityse, siekiant gauti baigtumo, tikrumo, įvertinimo ir atskleidimo tvirtinimus, atlikti mažos ir vidutinės apimties detalieji testai ir pagrindinės analitinės procedūros.
- Įplaukų / pajamų ir gautinų sumų srityje, siekiant gauti baigtumo, tikrumo, įvertinimo ir atskleidimo tvirtinimus, atlikti vidutinės apimties detalieji testai ir pagrindinės analitinės procedūros.
- Išlaidų / sąnaudų srityje, siekiant gauti baigtumo, tikrumo, įvertinimo ir atskleidimo tvirtinimus, atlikti mažos apimties detalieji testai ir pagrindinės analitinės procedūros.
- Metinių ataskaitų sudarymas – atliktos pagrindinės analitinės procedūros, siekiant gauti baigtumo, įvertinimo ir atskleidimo tvirtinimą.

Bendras ataskaitų rinkinio vertinimas:

Įvertinta:

- taikomų apskaitos metodų tinkamumas ir apskaitinių vertinimų bei susijusių vadovybės atskleidimų pagrįstumas;
- bendras finansinių ataskaitų pateikimas, struktūra ir turinys, įskaitant atskleidimus, ir tai, ar šiose ataskaitose pagrindžiantys sandoriai ir įvykiai pateikti taip, kad atitiktų VSAFAS reikalavimus;
- bendras biudžeto vykdymo ataskaitų pateikimas, struktūra ir turinys ir tai, ar šiose ataskaitose pagrindžiantys sandoriai ir įvykiai pateikti taip, kad atitiktų biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio pateikimo reikalavimus.

Valstybinio audito ataskaitos
„2023 metų valstybės socialinių fondų
ataskaitų rinkinio finansinio audito
rezultatai“
4 priedas

Nustatytų duomenų iškraipymų įtaka Valstybinio socialinio draudimo fondo konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkiniui

Eil. Nr.	Straipsniai	KFAR duomenys (2023-12-31), tūkst. Eur			KFAR duomenys (2022-12-31), tūkst. Eur		
		FAR duomenys, tūkst. Eur	iškraipymų suma, tūkst. Eur		FAR duomenys, tūkst. Eur	iškraipymų suma, tūkst. Eur	
			suma padidinta (+), sumažinta (-)	suma, kurios teisingumo negalime patvirtinti		suma padidinta (+), sumažinta (-)	suma, kurios teisingumo negalime patvirtinti
KONSOLIDUOTOJI FINANSINĖS BŪKLĖS ATASKAITA							
A	ILGALAIKIS TURTAS	937 034,71	-	-	815 250,44	-	-
	I. NEMATERIALUSIS TURTAS	3 653,75	-	-	5 724,15	-	-
	II. ILGALAIKIS MATERIALUSIS TURTAS	6 804,30	-	-	3 808,82	-	-
	III. ILGALAIKIS FINANSINIS TURTAS	926 538,70	-	-	805 717,48	-	-
	V. KITAS ILGALAIKIS TURTAS	37,96	-	-	-	-	-
B	BIOLOGINIS TURTAS	0,0	-	-	0,0	-	-
C	TRUMPALAIKIS TURTAS	2 911 938,62	-14,7 6 928,9 ¹	* ** ***	2 124 753,09	-	1 874,7
	I. ATSARGOS	248,1	-	-	62,62	-	-
	II. IŠANKSTINIAI APMOKĖJIMAI	554,06	-	-	84,57	-	-
	III. PER VIENERIUS METUS GAUTINOS SUMOS	587 668,84	-14,7 6 928,9 ¹	* ** ***	473 999,12	-	1 874,7
	IV. TRUMPALAIKĖS INVESTICIJOS	816 732,21	-	-	276 966,04	+100 000,0	-
	V. PINIGAI IR PINIGŲ EKIVALENTAI	1 506 735,41	-	-	1 373 640,74	-100 000,0	-
D	FINANSAVIMO SUMOS	86,34	-	-	179,18	-	-
	I. IŠ VALSTYBĖS BIUDŽETO	45,83	-	-	50,59	-	-
	III. IŠ ES, UŽSIENIO VALSTYBIŲ IR TARPTAUTINIŲ ORGANIZACIJŲ	40,51	-	-	128,59	-	-
E	ĮSIPAREIGOJIMAI	647 980,83	1,3	* **	573 950,91	-	*
	I. ILGALAIKIAI ĮSIPAREIGOJIMAI	11 059,41	-	-	49 106,45	-	-
	II. TRUMPALAIKIAI ĮSIPAREIGOJIMAI	636 921,42	1,3	* **	524 844,46	-	*
F	GRYNASIS TURTAS	3 200 906,17	-14,7 6 928,9 ¹ -1,3	* ** *** 60,4	2 365 873,44	-	* 5 473,8 29,4
	II. REZERVAI	2 713 724,40	-	* ** ***	1 962 227,10	-	*

Eil. Nr.	Straipsniai	KFAR duomenys (2023-12-31), tūkst. Eur			KFAR duomenys (2022-12-31), tūkst. Eur		
		FAR duomenys, tūkst. Eur	iškraipymų suma, tūkst. Eur		FAR duomenys, tūkst. Eur	iškraipymų suma, tūkst. Eur	
			suma padidinta (+), sumažinta (-)	suma, kurios teisingumo negalime patvirtinti		suma padidinta (+), sumažinta (-)	suma, kurios teisingumo negalime patvirtinti
IV.	SUKAUPTAS PERVERŠIS AR DEFICITAS	487 181,77	-14,7 6 928,9 ¹ -1,3	* ** *** 60,4	403 646,34	-	* 5 473,8 29,4
G	MAŽUMOS DALIS	-	-		0	-	-
KONSOLIDUOTOJI VEIKLOS REZULTATŲ ATASKAITA							
A	PAGRINDINĖS VEIKLOS PAJAMOS	7 588 755,50	-	*	6 721 350,69	-	-
I.	FINANSAVIMO PAJAMOS	3 235 041,89	-	*	2 921 098,39	-	-
II.	MOKESČIŲ IR SOCIALINIŲ ĮMOKŲ PAJAMOS	4 336 960,44	-	-	3 785 444,05	-	-
III.	PAGRINDINĖS VEIKLOS KITOS PAJAMOS	16 753,16	-	-	14 808,25	-	-
B	PAGRINDINĖS VEIKLOS SĄNAUDOS	-6 802 548,77	14,7 -6 928,9 ¹ 1,3	* ** ***	-6 016 359,62	-	* 2 630,6 8 104,4
I.	DARBO UŽMOKESČIO IR SOCIALINIO DRAUDIMO	-80 035,69	1,3	-	-70 193,27	-	-
II.	NUSIDĖVĖJIMO IR AMORTIZACIJOS	-6 879,90		-	-5378,79	-	-
III.	KOMUNALINIŲ PASLAUGŲ IR RYŠIŲ	-3 078,70		-	-3 666,71	-	-
IV.	KOMANDIRUOČIŲ	-198,68		-	-112,60	-	-
V.	TRANSPORTO	-120,70		-	-131,22	-	-
VI.	KVALIFIKACIJOS KĖLIMO	-130,34		-	-89,23	-	-
VII.	PAPRASTOJO REMONTO IR EKSPLOATAVIMO	-4 702,78		-	-4218,24	-	-
VIII.	NUVERTĖJIMO IR NURAŠYTŲ SUMŲ	-4 210,54	-	***	-23 780,15	-	2 630,6
IX.	SUNAUDOTŲ IR PARDUOTŲ ATSARGŲ SAVIKAINA	-927,36		-	-725,58	-	-
X.	SOCIALINIŲ IŠMOKŲ	-6 693 148,44	14,7 -6 928,9 ¹	* **	-5 899 154,46	-	* 8 104,4
XI.	NUOMOS	-1 862,90	-	-	-1 762,41	-	-
XII.	FINANSAVIMO	0,00	-	-	-260,81	-	-
XIII.	KITŲ PASLAUGŲ	-7 134,21	-	-	-6 625,01	-	-
XIV.	KITOS	-118,53	-	-	-261,17	-	-
C.	PAGRINDINĖS VEIKLOS PERVERŠIS AR DEFICITAS	786 206,72	-14,7 6 928,9 ¹ -1,3	* ** ***	704 991,07	-	* 5 473,8 29,4
D	KITOS VEIKLOS REZULTATAS	208,14	-	-	44,50	-	-
E	FINANSINĖS IR INVESTICINĖS VEIKLOS REZULTATAS	51 031,87	-	-	741,91	-	-
F	APSKAITOS POLITIKOS KEITIMO IR ESMINIŲ APSKAITOS KLaidŲ TAISYMO ĮTAKA	-2 414,00	-	-	-109,75	-	-
G	PELNO MOKESTIS	-	-	-	0,0	-	-

Eil. Nr.	Straipsniai	KFAR duomenys (2023-12-31), tūkst. Eur			KFAR duomenys (2022-12-31), tūkst. Eur		
		FAR duomenys, tūkst. Eur	iškraipymų suma, tūkst. Eur		FAR duomenys, tūkst. Eur	iškraipymų suma, tūkst. Eur	
			suma padidinta (+), sumažinta (-)	suma, kurios teisingumo negalime patvirtinti		suma padidinta (+), sumažinta (-)	suma, kurios teisingumo negalime patvirtinti
H	GRYNASIS PERVERŠIS AR DEFICITAS PRIEŠ NUOSAVYBĖS METODO ĮTAKĄ	835 032,73	-14,7 6 928,9 ¹ -1,3	* ** ***	705 667,76	-	* 5 473,8 29,4
I	NUOSAVYBĖS METODO ĮTAKA	-	-	-	0,0	-	-
J	GRYNASIS PERVERŠIS AR DEFICITAS	835 032,73	-14,7 6 928,9 ¹ -1,3	* ** *** 60,4	705 667,76	-	* 5 473,8 29,4
KONSOLIDUOTOJI GRYNJO TURTO POKYČIŲ ATASKAITA							
1	LIKUTIS 2020-12-31	-	-	-	1 144 609,30	-	*
1	LIKUTIS 2021-12-31	1 660 205,68	-	*	1 660 205,68	-	*
9	LIKUTIS 2022-12-31	2 365 873,44	-	*	705 667,76	-	* 29,4 5 473,8
16	ATASKAITINIO LAIKOTARPIO GRYNASIS PERVERŠIS AR DEFICITAS	835 032,73	-14,7 6 928,9 ¹ -1,3	* ** *** 60,4	2 365 873,44	-	* 29,4 5 473,8
17	LIKUTIS 2023-12-31	3 200 906,17	-14,7 6 928,9 ¹ -1,3	* ** *** 60,4	-	-	-
KONSOLIDUOTOJI PINIGŲ SRAUTŲ ATASKAITA							
A	PAGRINDINĖS VEIKLOS PINIGŲ SRAUTAI	832 648,59	-	-	784 337,12	-	-
I.	ĮPLAUKOS	10 542 642,33	13 150,3	-	9 273 810,66	-	-
II.	PERVESTOS LĖŠOS	-2 145 384,37	-	-	-1 837 017,90	-	-
III.	IŠMOKOS	-7 564 609,36	-13 150,3 102,0	-	-6 652 455,65	-26,8	-
B	INVESTICINĖS VEIKLOS PINIGŲ SRAUTAI	-698 787,14	-	-	-981 575,16	-	-
V.	TERMINUOTŲJŲ INDĒLIJŲ (PADIDĒJIMAS) SUMAŽĒJIMAS	-337 000,00	-	-	-	-	-
C	FINANSINĖS VEIKLOS PINIGŲ SRAUTAI	-868,86	-	-	-800,72	-	-
D	VALIOTOS KURSŲ PASIKEITIMO ĮTAKA PINIGŲ IR PINIGŲ EKVIVALENTŲ LIKUČIUI	102,08	-102,0	-	-26,97	+26,8	-
I.	PINIGŲ IR PINIGŲ EKVIVALENTŲ PADIDĒJIMAS (SUMAŽĒJIMAS)	133 094,67	-	-	-	-	-
KONSOLIDUOTŲJŲ FINANSINIŲ ATASKAITŲ AIŠKINAMASIS RAŠTAS							
Atsižvelgiant į nustatytus iškraipymus, aiškinamajame rašte pateikta netiksli informacija apie per vienus metus gautinų sumų, finansavimo sumų, trumpalaikių įsipareigojimų, perversio ir grynojo turto straipsnių likučius; apie pagrindinės veiklos pajamas iš valstybės biudžeto ir sąnaudas (darbo užmokesčio ir socialinio draudimo, atidėjinių, nuvertėjimo, socialinių išmokų ir grupėse), pagrindinės veiklos rezultata; apie pinigų srautus (įplaukų ir išmokų, valiutos pasikeitimo įtakos).				Pateikta netiksli informacija apie fondo trumpalaikes investicijas ir pinigus bei pinigų ekvivalentus (9, 10 pastaba ir P11 lentelė „Iki išpirkimo termino laikomo finansinio turto ir suteiktų paskolų pokyčiai per ataskaitinį laikotarpį“). Negalime patvirtinti aiškinamajame rašte (2, 8, 15 pastaba bei P2 ir P10 priedai) pateiktos informacijos apie gautinas iš užsienio kompetentingų institucijų kompensacijas už nedarbo socialinio			

Eil. Nr.	Straipsniai	KFAR duomenys (2023-12-31), tūkst. Eur			KFAR duomenys (2022-12-31), tūkst. Eur		
		FAR duomenys, tūkst. Eur	iškraipymų suma, tūkst. Eur		FAR duomenys, tūkst. Eur	iškraipymų suma, tūkst. Eur	
			suma padidinta (+), sumažinta (-)	suma, kurios teisingumo negalime patvirtinti		suma padidinta (+), sumažinta (-)	suma, kurios teisingumo negalime patvirtinti
		Neatskleista informacija apie 2022 m. klaidos taisyms investicinės veiklos pinigų srautuose ir informacija apie ūkinių operacijų (pensijų) sumoms apskaičiuoti naudotą komercinio banko valiutos ir euro santykį, pateikta neteisinga informacija apie neapibrėžtąjį turtą.			draudimo išmokas, nuvertėjimo ir nurašytų šių gautinų sumų teisingumo. Dėl neteisingai nurodytos valiutų pasikeitimo įtakos pinigų ir pinigų ekvivalentų likučiui pateikta neteisinga informacija apie fondo pagrindinės veiklos išlaidas ir kitas išmokas (21 pastaba). Dėl nepaaiškinto skirtumo tarp fondo konsoliduotųjų finansinių ataskaitų ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių rezultato pateikta netiksli informacija apie fondo einamųjų metų rezultatą, sukauptą rezultatą ir grynąjį turtą. Dėl neužregistruotų pensinių ir nepensinių išmokų negalime patvirtinti finansinių ataskaitų rinkinio aiškinamajame rašte pateiktos informacijos apie fondo sąnaudas, sukauptas mokėtinas sumas ir perviršį (2, 14, 15 pastaba ir P2, P17, P24) teisingumo.		

* Sisteminiai trūkumai (apskaitoje neužregistruotos gavėjų nepasiekusios vienkartinės ir periodinės socialinio draudimo išmokos ir išmokos iš valstybės biudžeto), dėl kurių apskaitoje neužregistruota dalis fondo sukauptų gautinų sumų iš valstybės biudžeto, įsipareigojimų ir su jais susijusių pajamų iš valstybės biudžeto ir sąnaudų (finansavimo sumos, pajamos iš valstybės biudžeto, trumpalaikis turtas, įsipareigojimai ir sąnaudos sumažinti, perviršis ir grynasis turtas padidinti).

** Sisteminiai nedarbo socialinio draudimo išmokų apskaičiavimo trūkumai (išmokos apskaičiuotos neturint tikslų duomenų apie asmenų draudžiamąsias pajamas užsienio valstybėse, naudojant netinkamus laikotarpius), dėl kurių negalime patvirtinti, kokia suma turi būti padidintas ar sumažintas fondo trumpalaikis turtas (475,1 tūkst. Eur – gautinos šių išmokų kompensavimo sumos iš užsienio valstybių), įsipareigojimai (iš viso 37 789,7 tūkst. Eur, iš jų: 1 230,1 tūkst. Eur – atidėjiniai ir 36 559,6 tūkst. Eur – mokėtinos išmokos), sąnaudos (384 813,3 tūkst. Eur), perviršis ir grynasis turtas.

*** Sisteminiai išmokų permokų nuvertėjimo skaičiavimo trūkumai, dėl kurių negalime patvirtinti, kokia suma turėtų būti didesnis gautinų sumų likutis, perviršis ir grynasis turtas, mažesnės sąnaudos ir didesnis pagrindinės veiklos rezultatas.

¹ Nustatyta atsitiktinė klaida (nedarbo išmokos 1 702,27 Eur permoka), kuri ekstrapoliuota į visumą. Įvertinus galimą atsitiktinių klaidų mastą tiriamoje visumoje, apskaičiuota iškraipymų suma sudaro 6 928,9 tūkst. Eur. Dėl šios klaidos 6 928,9 tūkst. Eur sumažintas fondo trumpalaikis turtas, sąnaudos, perviršis ir grynasis turtas.

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal 2023 m. VSDF konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinio duomenis.

Valstybinio audito ataskaitos
„2023 metų valstybės socialinių fondų
ataskaitų rinkinio finansinio audito
rezultatai “
5 priedas

Nustatytų duomenų iškraipymų įtaka Valstybinio socialinio draudimo fondo konsoliduotųjų biudžeto vykdymo ataskaitų rinkiniui

Eil. Nr.	Straipsniai	KBVAR duomenys (2023-12-31), tūkst. Eur			KBVAR duomenys (2022-12-31), tūkst. Eur		
		VSDF KBVAR duomenys, tūkst. Eur	iškraipymų suma, tūkst. Eur		VSDF KBVAR duomenys, tūkst. Eur	iškraipymų suma, tūkst. Eur	
			suma padidinta (+), sumažinta (-)	suma, kurios teisingumo negalime patvirtinti		suma padidinta (+), sumažinta (-)	suma, kurios teisingumo negalime patvirtinti
KONSOLIDUOTOJI PAJAMŲ IR IŠLAIDŲ ATASKAITA							
1.	PAJAMOS	7 147 605,46	–	–	6 287 536,30	–	–
1.1.	DRAUDĖJŲ VALSTYBINIO SOCIALINIO DRAUDIMO ĮMOKOS	494 315,36	–	–	434 269,23	–	–
1.2	APDRAUSTŪJŲ VALSTYBINIO SOCIALINIO DRAUDIMO ĮMOKOS	3 694 016,02	–	–	3 230 862,18	–	–
1.3	SAVARANKIŠKAI DIRBANČIŲ ASMENŲ VALSTYBINIO SOCIALINIO DRAUDIMO ĮMOKOS	148 639,79	–	–	120 328,87	–	–
1.4	VALSTYBINIO SAVANORIŠKOJO SOCIALINIO DRAUDIMO ĮMOKOS	2,14	–	–	1,82	–	–
1.6	ASIGNAVIMAI IŠ LR VALSTYBĖS BIUDŽETO	2 741 694,92	–	*	2 481 361,72	–	–
1.7	VEIKLOS PAJAMOS IR IŠ ĮTRAUKTO Į FONDO APSKAITĄ TURTO GAUNAMOS PAJAMOS	42 014,25	–	–	15 596,04	–	–
1.8	ES INSTITUCIJŲ PENSIJŲ SISTEMOJE ĮGYTOS PENSINĖS TEISĖS	19,37	–	–	82,92	–	–
1.9	IŠ PENSIJŲ FONDŲ GRAŽINTOS LĖŠOS	–	–	–	1,02	–	–
2.	IŠLAIDOS	6 312 879,10	-14,7 6 928,9 ¹	* ** ***	5 583 113,65	–	* 8 104,40 2 630,60
2.1	PENSIJŲ SOCIALINIAM DRAUDIMUI	4 899 440,13	–	*	4 303 596,29	–	*
2.2	LIGOS SOCIALINIAM DRAUDIMUI	436 274,66	–	*	450 795,18	–	*
2.3	MOTINYSTĖS SOCIALINIAM DRAUDIMUI	437 865,73	–	*	397 536,19	–	*

Eil. Nr.	Straipsniai	KbVAR duomenys (2023-12-31), tūkst. Eur			KbVAR duomenys (2022-12-31), tūkst. Eur		
		VSDF KbVAR duomenys, tūkst. Eur	išskaiptomų suma, tūkst. Eur		VSDF KbVAR duomenys, tūkst. Eur	išskaiptomų suma, tūkst. Eur	
			suma padidinta (+), sumažinta (-)	suma, kurios teisingumo negalime patvirtinti		suma padidinta (+), sumažinta (-)	suma, kurios teisingumo negalime patvirtinti
2.4	NEDARBO SOCIALINIAM DRAUDIMUI	384 813,32	-14,7 6 928,9 ¹	* **	285 104,85	-	* 8 104,4
2.5	NELAIMINGŲ ATSTIKIMŲ DARBE IR PROFESINIŲ LIGŲ SOCIALINIAM DRAUDIMUI	38 971,47	-	*	35 588,19	-	*
2.6	LĖŠOS, PERVEDAMOS Į PENSIJŲ FONDUS	23,01	-	-	34,90	-	-
2.7	NEATGAUTINOS IR ABEJOTINAI ATGAUTINOS SUMOS	9 328,39	-	***	10 953,90	-	2 630,60
2.8	VEIKLOS SĄNAUDOS	106 162,39	1,3	-	99 504,20	-	-
3.	EINAMŲJŲ METŲ REZULTATAS	834 726,36	-14,7 6 928,9 ¹ -1,3	* ** *** 60,4	704 422,65	-	* 29,4 5 473,8

KONSOLIDUOTOJI BIUDŽETO PINIGINIŲ ĮPLAUKŲ IR IŠLAIDŲ ATASKAITA

1.	ĮPRASTINĖ VEIKLA	831 241,41	-	-	784 635,20	-	-
1.1.	FONDO ĮPRASTINĖ VEIKLA	784 666,00	-	-	706 511,66	-	-
1.2.	KITA FONDUI PAVESTA VEIKLA	46 575,42	-	-	78 123,54	-	-
2.	INVESTICINĖ VEIKLA	-698 319,28	-	-	-981 046,26	-	-
2.1.	IŠLAIDOS NEMATERIALIAJAM TURTUI ĮSIGYTI	-3 875,18	-	-	-2 628,35	-	-
2.2.	ĮPLAUKOS, GAUTOS PARDAVUS NEMATERIALŲJŲ TURTĄ	-	-	-	-	-	-
2.3.	IŠLAIDOS ILGALAIKIAM MATERIALIAJAM TURTUI ĮSIGYTI	-4 173,54	-	-	-1 900,25	-	-
2.4.	ĮPLAUKOS, GAUTOS PARDAVUS ILGALAIKĮ MATERIALŲJŲ TURTĄ	482,57	-	-	50,39	-	-
2.5.	IŠLAIDOS AKCIJOMS, OBLIGACIJOMS, KITIEMS VERTYBINIAMS POPIERIAMS ĮSIGYTI	-1 317 753,12	-	-	-1 076 568,04	-	-
2.6.	ĮPLAUKOS, GAUTOS PARDAVUS AKCIJAS, OBLIGACIJAS, KITUS VERTYBINIUS POPIERIUS	627 000,00	-	-	100 000,00	-	-
3.	FINANSINĖ VEIKLA	-871,21	-	-	-1 317,84	-	-
4.	GRYNŲJŲ PINIGŲ IR JŲ EKVIVALENTŲ POKYTIS	132 050,93	-	-	-197 728,89	-	-
5.	GRYNŲJŲ PINIGŲ IR JŲ EKVIVALENTŲ CIRKULIACIJA	-	-	-	-	-	-
5.1.	METŲ PRADŽIOJE	1 370 125,86	-	-	1 567 854,76	-	-
5.2.	POKYTIS	132 050,93	-	-	-197 728,89	-	-

Eil. Nr.	Straipsniai	KVAR duomenys (2023-12-31), tūkst. Eur			KVAR duomenys (2022-12-31), tūkst. Eur		
		VSDF KVAR duomenys, tūkst. Eur	iškraipymų suma, tūkst. Eur		VSDF KVAR duomenys, tūkst. Eur	iškraipymų suma, tūkst. Eur	
			suma padidinta (+), sumažinta (-)	suma, kurios teisingumo negalime patvirtinti		suma padidinta (+), sumažinta (-)	suma, kurios teisingumo negalime patvirtinti
5.3.	METŲ PABAIGOJE	1 502 176,79	-	-	1 370 125,86	-	-

KONSOLIDUOTŲJŲ BIUDŽETO VYKDYMO ATASKAITŲ AIŠKINAMASIS RAŠTAS

Atsižvelgiant į nustatytus iškraipymus, aiškinamajame rašte pateikta netiksli informacija apie fondo išlaidas socialinio draudimo išmokoms mokėti ir apie einamųjų metų rezultatą (IV ir VI dalys). Neatskleista informacija apie 2022 m. klaidos taisyklę investicinės veiklos pinigų srautuose (V dalis).

Dėl to, kad buvo nepaaiškintas skirtumas tarp fondo konsoliduotųjų finansinių ataskaitų ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių rezultato, pateikta netiksli informacija apie fondo einamųjų metų rezultatą. Dėl neužregistruotų pensinių ir nepensinių išmokų negalime patvirtinti aiškinamajame rašte pateiktos informacijos apie fondo socialinio draudimo išmokų sąnaudas ir einamųjų metų rezultatą teisingumo.

*Sisteminiai trūkumai, dėl kurių apskaitoje neužregistruota dalis fondo pajamų ir sąnaudų (pajamos ir sąnaudos sumažintos, einamųjų metų rezultatas padidintas).

**Sisteminiai NSDI apskaičiavimo trūkumai, dėl kurių negalime patvirtinti, kokia suma turi būti didesnės ar mažesnės sąnaudos ir einamųjų metų rezultatas.

***Sisteminiai išmokų permokų nuvertėjimo apskaičiavimo trūkumai, dėl kurių negalime patvirtinti, kokia suma turi būti mažesnės sąnaudos ir didesnis einamųjų metų rezultatas.

¹ Nustatyta atsitiktinė klaida (nedarbo išmokos 1 702,27 Eur permoka), kuri ekstrapoliuota į visumą. Įvertinus galimą atsitiktinių klaidų mastą tiriamoje visumoje, apskaičiuota iškraipymų suma sudaro 6 928,9 tūkst. Eur. Dėl šios klaidos 6 928,9 tūkst. Eur sumažintas fondo trumpalaikis turtas, sąnaudos, perviršis ir grynasis turtas.

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal 2022 ir 2023 m. VSDF konsoliduotųjų biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių duomenis.

Valstybinio audito ataskaitos
 „2023 metų valstybės socialinių fondų
 ataskaitų rinkinio finansinio audito
 rezultatai“
 6 priedas

Nustatytų duomenų iškreipimų įtaka Ilgalaikio darbo išmokų fondo finansinių ataskaitų rinkiniui

Eil. Nr.	Straipsniai	FAR duomenys (2023-12-31), tūkst. Eur			FAR duomenys (2022-12-31), tūkst. Eur		
		paskutinė ataskaitinio laikotarpio diena	iškreipimų suma, tūkst. Eur		paskutinė ataskaitinio laikotarpio diena	iškreipimų suma, tūkst. Eur	
			suma padidinta (+), sumažinta (-)	suma, kurios teisingumo negalime patvirtinti		suma padidinta (+), sumažinta (-)	suma, kurios teisingumo negalime patvirtinti
FINANSINĖS BŪKLĖS ATASKAITA							
A	ILGALAIKIS TURTAS	227,5	-	-	493,6	-	-
B	BIOLOGINIS TURTAS	-	-	-	-	-	-
C	TRUMPALAIKIS TURTAS	-	-	-	146 290,9	-	-
	III. PER VIENERIUS METUS GAUTINOS SUMOS	8 968,7	-	-	7 354,7	-	-
	IV. TRUMPALAIKĖS INVESTICIJOS	147 470,0	-	-	101 484,0	-	-
	V. PINIGAI IR PINIGŲ EKVIVALENTAI	22 636,8	-	-	37 452,1	-	-
D	FINANSAVIMO SUMOS	-	-	-	-	-	-
E	ĮSIPAREIGOJIMAI	207,1	-	-	726,9	274,4	-
	II. TRUMPALAIKIAI ĮSIPAREIGOJIMAI	207,1	-	-	726,9	274,4	-
F	GRYNASIS TURTAS	179 095,9	-	-	146 057,5	-274,4	-
	III. SUKAUPTAS PERVIRŠIS AR DEFICITAS	179 095,9	-	-	146 057,5	-274,4	-
VEIKLOS REZULTATŲ ATASKAITA							
A	PAGRINDINĖS VEIKLOS PAJAMOS	39 819,0	-	-	34 863,6	-	-
	I. FINANSAVIMO PAJAMOS	-	-	-	0,0	-	-
	II. MOKESČIŲ IR SOCIALINIŲ ĮMOKŲ PAJAMOS	39 819,0	-	-	34 863,6	-	-
B	PAGRINDINĖS VEIKLOS SĄNAUDOS	-11 828,6	-	-	-10 254,1	-	-
	I. NUVERTĖJIMO IR NURAŠYTŲ SUMŲ	-42,1	-	-	-86,1	-	-
	II. SOCIALINIŲ IŠMOKŲ	-11 547,1	-	-	-9 960,1	274,4	-
	IV. KITOS	-239,4	-	-	-207,9	-	-
C	PAGRINDINĖS VEIKLOS PERVIRŠIS AR DEFICITAS	27 990,3	-	-	24 609,5	-274,4	-
D	KITOS VEIKLOS REZULTATAS	-	-	-	-	-	-
E	FINANSINĖS IR INVESTICINĖS VEIKLOS REZULTATAS	4 806,4	-	-	-217,3	-	-

Eil. Nr.	Straipsniai	FAR duomenys (2023-12-31), tūkst. Eur			FAR duomenys (2022-12-31), tūkst. Eur		
		paskutinė ataskaitinio laikotarpio diena	iškraipymų suma, tūkst. Eur		paskutinė ataskaitinio laikotarpio diena	iškraipymų suma, tūkst. Eur	
			suma padidinta (+), sumažinta (-)	suma, kurios teisingumo negalime patvirtinti		suma padidinta (+), sumažinta (-)	suma, kurios teisingumo negalime patvirtinti
F	APSKAITOS POLITIKOS KEITIMO IR ESMINIŲ APSKAITOS KLaidŲ TAISYMO ĮTAKA	241,7	-	-	-19,5	-	-
G	GRYNASIS PERVIRŠIS AR DEFICITAS PRIEŠ NUOSAVYBĖS METODO ĮTAKĄ	33 038,4	-	-	24 372,7	-274,4	-
H	NUOSAVYBĖS METODO ĮTAKA	-	-	-	-	-	-
I	GRYNASIS PERVIRŠIS AR DEFICITAS	33 038,4	-	-	24 372,7	-274,4	-
GRYNOJO TURTO POKYČIŲ ATASKAITA							
9	LIKUTIS PRAEJUSIO LAIKOTARPIO PASKUTINĘ DIENĄ	146 057,5	-	-	121 684,8	-	-
16	ATASKAITINIO LAIKOTARPIO GRYNASIS PERVIRŠIS AR DEFICITAS	33 038,4	-	-	24 372,7	-274,4	-
17	LIKUTIS ATASKAITINIO LAIKOTARPIO PASKUTINĘ DIENĄ	179 095,9	-	-	146 057,5	-274,4	-
PINIGŲ SRAUTŲ ATASKAITA							
A	PAGRINDINĖS VEIKLOS PINIGŲ SRAUTAI	31 170,7	-	-	23 360,5	-	-
	I. ĮPLAUKOS	43 303,2	-	-	34 590,4	-	-
	II. PERVESTOS LĖŠOS	0,0	-	-	-	-	-
	III. IŠMOKOS	-12 132,5	-	-	-11 229,8	-6,6	-
B	INVESTICINĖS VEIKLOS PINIGŲ SRAUTAI	-45 986,0	-	-	-1 718,0	-6,6	-
C	FINANSINĖS VEIKLOS PINIGŲ SRAUTAI	-	-	-	-	-	-
D	VALIUTOS KURSŲ PASIKEITIMO ĮTAKA PINIGŲ IR PINIGŲ EKVIVALENTŲ LIKUČIUI	-	-	-	-	-	-
FINANSINIŲ ATASKAITŲ AIŠKINAMASIS RAŠTAS							
Pastabos (atskleista ne visa privaloma / neteisingai atskleista informacija: reikšmingų pokyčių priežastys, gautinos sumos).				Pastabos (atskleista ne visa privaloma / neteisingai atskleista informacija: reikšmingų pokyčių priežastys, gautinos sumos, pagrindinės veiklos sąnaudos, finansinės ir investicinės veiklos sąnaudos).			

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal 2023 m. Ilgalaikio darbo išmokų fondo FAR duomenis.

